

At gøre en forskel!

17 unges bidrag i debatten om anbringelse og efterværn. En undersøgelse af hvordan det går tidligere anbragte børn, som har boet i

Josephine Schneiders Hus

At gøre en forskel!

17 unges bidrag i debatten om anbringelse og efterværn. En undersøgelse af hvordan det går tidligere anbragte børn, som har boet i

Josephine Schneiders Hus

2004

Udarbejdet af:

Viceforstander Henriette Schmidt, MVO

Assistent Susanne Bülow

Konsulenter og fokusgruppeinterview undersøgelse:

Marianne Widemann, koordinerende sundhedsplejerske, MVO

Ea Movang, Socialpædagog, MVO

Bente Nielsen, socialpædagog, MVO

Josephine Schneiders Hus, Rostrupsvej 3, 2000 Frederiksberg. Tlf. 38867732. E-Mail: jsh@private.dk

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	4
Undersøgelse ”gamle Børn”	5
Spørgeskemaundersøgelsen.....	14
Fokusgruppeinterview med ”Gamle Børn”	22
INTERVIEW 1	23
ANALYSE AF TEMAET NORMER OG VÆRDIER	23
ANALYSE AF TEMAET SKOLE OG UDDANNELSE	25
ANALYSE AF TEMAET NETVÆRK OG FAMILIE.....	28
ANALYSE AF TEMAET ” <i>GAMLE BØRN</i> ”	30
INTERVIEW 2	31
ANALYSE AF TEMAET NORMER OG VÆRDIER	32
ANALYSE AF TEMAET SKOLE OG UDDANNELSE	34
ANALYSE AF TEMAET NETVÆRK OG FAMILIE.....	38
ANALYSE AF TEMAET ” <i>GAMLE BØRN</i> ”	43
KONKLUSION.....	46
Opsamling.....	49
Konklusion.....	52
 Bilag:	
Samlet optælling af undersøgelse ”Gamle Børn”	55

Indledning

Det må være ”træls” at være anbragt eller at have været anbragt. Du hører og ser altid i dagspressen, at det ikke hjælper, at man ikke ved om det har nogen virkning, og at det går tidligere anbragte børn dårligt. Sådan set får de ikke en chance! Man kan blive helt bekymret for denne selvopfyldende profetis magt.

Vores billede er et andet. Vi har kontakt med ”vore” gamle børn, som har boet her, og vores billede er og har været, at det faktisk går dem rimelig godt. Det er derfor blevet aktuelt og interessant at lave en undersøgelse som giver os et mere nuanceret billede. Og hvis vores billede er rigtigt, hvorfor ser det så anderledes ud, end det vi hører fra politikere og forskere.

Vi har derfor iværksat en undersøgelse. Dette er resultatet af undersøgelsen. Vi ved, at statistisk set er det et meget lille materiale. Vi har i sagens natur ikke kunnet have en kontrolgruppe, lige som man heller ikke har andre steder, så alene af den grund er det svært at sige hvad der ville være sket hvis de ikke var blevet anbragt. Der er mange faktorer der spiller ind. Vi har udvalgt nogle som vi opfatter som væsentlige, set i forhold til rent faktisk at kunne påvise resultater.

Vi er i den lidt unikke situation, at vi har kontakt med alle de gamle børn, som er med i vores efterværn. d.v.s. målgruppen er børn der har boet i Josephine Schneiders Hus, og som er flyttet fra huset til egen bolig eller har boet her længere tid og er flyttet herfra som store. For denne gruppes vedkommende er kontakten 100% og der har ikke i materialet fundet nogen udvælgelse sted, men alle er blevet tilbudt at deltage.

De gode resultater/anbringelser er ikke kun afhængige af børnene og deres familie sammen med anbringelsesstedet og sagsbehandleren. Det handler også om de rigtige bevillinger, således at barnet får det optimale tilbud. F.eks. så er det vigtigt, at det skoletilbud barnet har brug for også rent faktisk bevilges. Den rummelige folkeskole er ikke altid det rigtige tilbud. Den store aldersspredning vi har haft i vores profil, viser sig også at have været en stor betydning og fordel.

Vi er glade for hermed at kunne videregive de oplysninger vi har indsamlet, og håber med dette at kunne nuancere debatten noget mere end hvad vi er vant til at høre. Vi takker vore gamle børn fordi de så beredvilligt stillede op med deres viden og erfaring, for på denne måde at hjælpe os og hjælpe andre tidligere anbragte børn.

Josephine Schneiders Hus, 2004

Thore Hjelm Hirshals
Forstander

Josephine Schneiders Hus
Rostrupsvej 3
2000 Frederiksberg
38 86 77 32
jsh@private.dk

Undersøgelse ”Gamle Børn.

Indenfor de sidste 20 år er der lavet adskillige undersøgelser over hvordan det er gået børn og unge, som i en periode af deres liv, har været anbragt udenfor hjemmet enten på døgninstitution, opholdssted eller i familiepleje.

Der har i forbindelse med de talrige undersøgelser været mange debatter i medierne og i fagkredse om hvorvidt det i det hele taget ”betaler” sig at anbringe børn og unge udenfor hjemmet. Yderligere er der blevet peget på om hvorvidt de eksisterende anbringelsestilbud lever op til de formål de har, nemlig at sikre at anbragte børn og unge erhverver sig de kompetencer, der skal til, for at de kan klare sig i livet, såvel socialt som uddannelsesmæssigt.

I en forskningsoversigt som udspringer af Socialministeriets projekt Kvalitet i Anbringelsesarbejdet med børn og unge (KABU)¹, tegner konklusionen på de fleste af undersøgelseerne, et billede af, at tidligere anbragte børn og unge hverken socialt eller uddannelsesmæssigt har klareret eller klarer sig således, at de må siges at leve som andre på deres alder, som ikke har været anbragt udenfor hjemmet. Undersøgelseerne og jo specielt konklusionerne herpå har medført nogle politiske dønninger, som bl.a. indenfor det sidste år har bevirket nogle ændringer i anbringelsespolitikken.

Undersøgelsesresultaterne fra Forskningsoversigten viser nogenlunde samstemmende, at anbragte børn sammenlignet med grupper, der ligner dem i udgangsforudsætningerne, har større og flere problemer.

De tidligere anbragt børn har væsentlige skoleproblemer fagligt og socialt og de har i højere grad psykiske og adfærdsproblemer, samt konflikter i forhold til andre mennesker. Der er her overvejende tale om undersøgelser af langtidsanbragte børn og unge, som må formodes i udgangssituationen at have været udsat for en række risikofaktorer, hvis negative konsekvenser, de fører med sig ind i anbringelsesforløbet.

Endvidere peger undersøgelserne meget entydigt på, at tidligere anbragte børn og unge som voksne er socialt dårligere stillet end deres jævnaldrende, som ikke har været anbragt udenfor hjemmet.

Nogle af undersøgelserne, som beskæftiger sig med anbragte børns sociale forhold i tiden efter anbringelsen, peger på følgende:

- Anbragte børn adskiller sig negativt fra ikke anbragte, hvad angår skolepræstationer

Undersøgelseerne viser at uddannelsessituationen er et problem for tidligere anbragte børn. Til lige går det i flere af undersøgelserne igen, at uddannelsesniveaue er uforholdsmæssigt lavt, hvilket i sig selv er en væsentlig begrænsning for anbragte børns fremtidsmuligheder. Mange studier finder at forældre til anbragte børn er uddannelsesmæssigt underprivilligerede og i en noget mindre udstrækning end befolkningen som helhed, har en videregående uddannelse. Derudover indtager forældre til anbragte børn ofte en marginal position på arbejdsmarkedet og mange står helt udenfor.

Anbragte børns familier er socialt set en stærk disfavoriseret gruppe. Børnene vokser op i hjem med en række sociale handicaps, der som udgangspunkt, stiller dem ringere end andre børn og som betyder at forældrene har næsten samtlige klassiske sociale problemer at slås med i hverdagen.

¹ Anbringelse af børn og unge udenfor hjemmet, En forskningsoversigt, Tine Egelund/Anne Dorthe Hestbæk, Socialforskningsinstitut, København 2003.

Det er veldokumenteret, at anbragte børn i uforholdsmæssig høj grad har lave skolepræstationer, afslutter skolegangen på tidligere tidspunkt end deres jævnaldrende og i voksenalderen klarer sig dårligere uddannelses- og arbejdsmæssigt end andre unge.

Ved gennemgangen af forskningen er det klart, at der ikke er entydige forklaringer på, hvorfor de anbragte børn klarer sig dårligt i skolen. Der nævnes dog en række forklaringer, der har støtte i nogen undersøgelser, men ikke i andre fx:

- børnenes erfaringer forud for anbringelse
- plejeforældrenes uddannelsesniveau
- omfanget af skoleskift
- børnenes pjækkeri og ustadige fremmøde i skolen
- oplevelsen af mobning i diskrimination i skolen
- lave forventninger til børnenes skolepræstationer
- sagsbehandlerens manglende opmærksomhed på og planlægning af børnenes skolegang
- institutionsmiljøers og pædagogers relativt ringe fokus på indlæring og skolepræstationer
- manglende støtte til lektielæsning

Der er næsten tradition for i forskning om anbragte børn at konkludere, at vanskelighederne skyldes de opvækstbetingelser børnene har haft i hjemmet forud for anbringelsen. En del af undersøgelserne peger på dette, men det er ikke alle undersøgelser, der kommer til denne konklusion.²

Pjækkeri og ustadig deltagelse i skolens arbejde er omtalt i flere af undersøgelserne, som en forklaring på at børnenes skolepræstationer er dårlige.

Undersøgelserne peger på børnenes skolegang, som en vigtig indikator i forhold til det at klare sig i livet. Forskerne mener at skolegang er den vigtigste indgang til opnåelse af uddannelse, arbejde og selvforsørgelse i voksenalderen. For anbragte børn, der på en række punkter fra start er stillet ringere end deres jævnaldrende, er skolegang måske endnu vigtigere, fordi skolen kan være en af de få arenaer, hvor børnene har mulighed for at få gode erfaringer for at være kompetente, samt for at udvikle selvtillid og betydningsfulde relationer til kammerater og voksne. Skolen kan lære dem at læse og skrive og regne, hvilket er en væsentlig adgangsbillet til uddannelsesvalg, beskæftigelse og indtjening. Skolen må for anbragte børn anses for en væsentlig risikofaktor, hvis den ikke formår at lære børnene noget eller integrere dem i et klasse- og kammeratfællesskab. Skolen er imidlertid også en potentiel beskyttelsesfaktor, fordi gode skolepræstationer kan udgøre et vendepunkt, og fordi skolen rummer kontinuerlige voksne, som kan blive af stor betydning, hvis de interesserer sig specielt for et udsat barn.

Der er endnu meget man ikke ved om skolens rolle i udsatte børns udvikling. Men der er tiltagende forskningsmæssig opmærksomhed på skolen som en central faktor i anbragte børns barndom og i de fremtidsmuligheder, man udskriver dem med fra anbringelsen.

En af undersøgelserne belyser en mindre gruppe institutionsanbragte unges skolegang ud fra skolens, institutionspersonalets og de unges synspunkter. Undersøgelsen peger på at de unge ikke selv oplevede at de modtog støtte til eller interesse for deres skolegang, mens pædagogerne fandt, at de ydede denne støtte i modsætning til de biologiske forældre, som de ikke mente havde fremmet børnenes uddannelse.

Skole og institution var gensidig utilfredse med samarbejdet. Skolen var specielt utilfreds med, at der var praktiske svigt fra institutionens side(fx glemme at melde et barn syg) og at pæda-

² Ibid si 133

gogerne for sjældent deltog i forældremøder og andre møder på skolen. Dette mente pædagogerne imidlertid at de gjorde.

Ifølge undersøgelsen indskrænkede pædagogernes forventninger til børnenes skolegang sig fortrinsvis til, at de kom i skole. Pædagogerne var usikre på hvorledes de skulle håndtere pjækkerier, hvilket forstærkedes af at man på institutionen ikke havde udviklet retningslinier for hvad man gjorde over for pjækkende børn. Forskerne konkluderer at de fysiske rammer for skolearbejde på institutionerne er for dårlige og at det samme gælder tilstedeværelse af hjælpemidler som fx bøger. Personalet tilbyder af og til hjælp til lektielæsning, men flere af dem er selv så begrænset uddannet, at de ikke kan hjælpe børnene. Andre personalemedlemmer tager ikke initiativ til at hjælpe børnene, de er ikke udeltagende, men relativt passive i forhold til lektielæsningen.

Den overordnede konklusion er at institutionerne ikke byder på et læringsniveau, der kan inspirere børnene.

Efterværn burde være en integreret del af et anbringelsesforløb. Som andre unge har de tidligere anbragte i de unge år store udfordringer med at etablere sig i bolig, uddannelse eller arbejde og måske samliv, men de vil oftere have et spinklere netværk i form af forældre eller anden familie til at bakke op om denne proces.

Desværre findes der næsten ikke danske og nordiske undersøgelser, der specifikt handler om efterværn. De følgende refererede konklusioner, vil derfor hovedsageligt være fra britisk forskning.

Næsten samtlige britiske undersøgelser³ peger på, at de unge ved ophøret af anbringelsen har opnået utilstrækkelige skolekundskaber, der stiller dem dårligt i forhold til uddannelse og arbejdsliv. Også uddannelsessituationen efter grundskolen er uforholdsmæssig dårlig. Mange får slet ingen uddannelse efter grundskolen. Andelen af dem, der opnår en lærlingeuddannelse eller anden erhvervsrettet uddannelse, er begrænset. De, der opnår det, er oftest piger, der har været anbragt stabilt. De, der har arbejde, har oftest manuelle, ufaglærte jobs og kortvarige beskæftigelser afløst af arbejdsløshedsperioder. Mange lever af offentlige ydelser på et lavt materielt niveau.

Mange unge oplever ifølge undersøgelserne, at de efter et kollektivt liv på institutionen, føler sig alene og ensomme, når de udskrives og skal bo for sig selv. Det er karakteristisk for mange de unge, at anbringelsen har svækket båndene til den oprindelige familie, således at den unge reelt er uden støttende familienetværk.

Flere forskere peger ligeledes på, at mange unge er psykisk skrøbelige. Specielt nævnes, at mange unge i udslusningsfasen er kendetegnet af lav selvværd. En lav selvfølelse forringer naturligvis i sig selv de unges livskvalitet, men fører også til et lavt ambitionsniveau og opgivelse over for fx at vinde indpas på arbejdsmarkedet.

-Tidligere anbragte børns forsørgelsesniveau er dårligere end befolkningens som helhed
Ifølge flere af undersøgelserne udgør arbejdsløshed et problem for tidligere anbragte børn.

-Helbredsproblemer er hyppigt forekommende blandt tidligere plejehjemsanbragte unge, specielt er det psykiske helbred et problem for mange

-Visse sociale problemer har en forekomst blandt tidligere anbragte børn. For drengenes vedkommende gælder det kriminalitet. Misbrug er et andet problem

³ ibid si 231

Anbringelsens hensigt

Anbringelsens hensigt er ifølge KABU over tid at kompensere børnene for skader og bidrage til, at barnet udvikler sig så lig andre børn som muligt. Dette ser imidlertid ikke ifølge undersøgelserne ud til at holde stik. Det ser ud til at børn, som for de flestes vedkommende, var anbragt gennem hele deres barndom, ikke gennem anbringelsen indhenter det efterslæb, de startede med.

Det ser klart ud som om anbringelsen i sig selv ikke formår at skabe de beskyttelsesfaktorer, der kan igangsætte de positive spiraler i børnenes udvikling, som skal til, for at anbringelsen kan stille børnene bedre end en ikke anbringelse. Dette kommer tydeligst frem, når der tales om langvarige anbringelser. De langvarige anbringelser omfatter med stor sandsynlighed de børn, der har været udsat for en ophobning af risici. Hvis man ikke gennem en mangeårig påvirkning gennem offentlige instanser, kan stille børnene bedre på lang sigt, må anbringelse som instrument, siges at hvile på et skrøbeligt grundlag.

Det ser ifølge undersøgelserne ud som om, at anbringelsen højst formår at sidestille børnene med de socialt dårligst stillede børn i samfundet. Langvarigt anbragte børn har ekstraordinære behov og ordinære anbringelsesforanstaltninger rækker tilsyneladende ikke til at imødekomme disse ekstraordinære behov på en måde, der på længere sigt kan sikre børnene et acceptabelt socialt liv.

Baggrund for vores undersøgelse

Vi vil ikke underkende de fakta, som fremkommer af de undersøgelser, som beskrives i Forskningsoversigten, men mener, der mangler undersøgelser, som viser de positive sider af anbringelserne. Undersøgelser som kan fortælle en anden historie eller som kan tegne et andet billede af de mange børn og unge, som har været anbragt.

Vi kan ikke genkende til mange af de konklusioner, der beskrives i Forskningsoversigten, men har til flere af konklusionerne, andre helt forskellige erfaringer i forhold til udfaldet.

Børneinstitutionen Josephine Schneiders Hus har over en årrække fulgt en gruppe på 17 unge i alderen 17-30 år, som har været anbragt på institutionen i en given periode, for de flestes vedkommende over en længere årrække. I 1997 igangsatte vi et projekt, som vi kalder "**Gamle Børn**". Projektet startede som et forsøg med støtte fra Socialministeriet, men har siden 1999 været et fast tilbud til de unge, som fraflytter institutionen til egen bolig. Tilbuddet er ikke at betragte som et efterværn i lovens forstand, men som en opfølgning på det gode arbejde, den unge udfører i løbet af anbringelsesperioden og en fastholdelse af den kontakt, der blev skabt imellem den unge og institutionens medarbejdere.

Det er med denne gruppe vi tager udgangspunkt i undersøgelsen og på denne gruppes vegne vi vil udtrykke en såvel faglig som personlig utilfredshed med den mere eller mindre entydige negative konklusion på tidligere anbragte børn og unges fremtid, som de mange undersøgelser giver udtryk for.

Det må for de omtalte unge være "et slag i ansigtet" gang på gang i medierne at erfare at de ikke bare har haft en ganske forfærdelig opvækst enten på institution, opholdssted eller i familiepleje, men også at erfare, at de heller ingen fremtid har.

Vore erfaringer med ”Gamle Børn”.

Vi har igennem de sidste 7 år samlet en del erfaringer på vores institution. Erfaringer og viden, som vi dels har samlet og beskrevet i 2 rapporter⁴ og dels har erfaret igennem vort samvær med netop de unge, som tidligere har været anbragt på Josephine Schneiders Hus.

Projektets formål var og er stadig

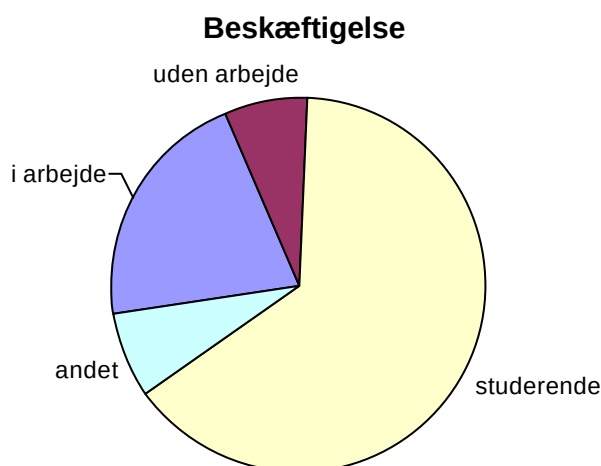
- at etablere et varigt og bæredygtigt netværk for såvel tidligere som fraflyttende beboere i Børneinstitutionen Josephine Schneiders Hus, således at det kan fungere uden støtte fra projektlederne –

I den afsluttende rapport hvor vi havde fulgt de unge igennem 2½ år konkluderede vi følgende:

- at de unge har behov for en linie tilbage til deres anbringelsestid, til den tid af deres liv, som institutionen har været en del af
- at de unge i flere situationer føler at de skal begå sig bedre end andre(ikke tidligere anbragte)
- at de unge bruger mange ressourcer på at udfylde deres rolle på hhv. uddannelsesinstitution og arbejdsliv
- at de føler sig anderledes
- at de har stor nytte af at mødes med de unge, som de har været anbragt sammen med

I vores afsluttende rapport lavede vi en mini analyse i forhold til det at være mønsterbryder. Med udgangspunkt i rapporten Den sociale arv og mønsterbrydere⁵, så vi på om vore deltager i projektet opfyldte de kriterier, som var udstukket i rapporten og som er en del af den proces, den unge skal igennem for at kunne bryde den sociale arv.

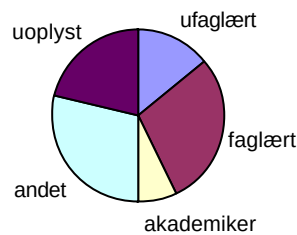
Vi mente på det tidspunkt i 1999, at ca. 40% af vore deltagere opfyldte kriterierne for at have brudt den sociale arv/ at de var blevet mønsterbrydere. Når den sociale arv er brudt, vil det sige at de sociale mønstre er ændret til at være præget af gode økonomiske ,uddannelses- og erhvervsmæssige forhold, ingen misbrugsafhængighed samt ressourcefyldte relationer.

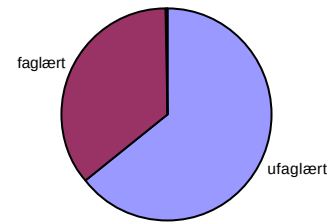
⁴ Susanne Bülow, Henriette Nielsen/Schmidt, Afsluttende rapport og evaluering Projekt ”gamle børn” samt rapport fra 2003

⁵ Steen Elsborg, Trine Juul Hansen, Vagn Rabøl Hansen, Danmarks Pædagogiske Institut 1999

Forældreuddannelse som ikke har forældremyndigheden

forældremyndighedsindehavers uddannelse

”Projekt gamle børn” har de sidste 4 år ikke været et projekt, men et tilbud Børneinstitutionen Josephine Schneiders Hus giver de unge, som fraflytter institutionen til egen bolig. Vore erfaringer med at have et tilbud om netværk tilknyttet institutionen, er udelukkende positive. Mange af de unge har ofte givet udtryk for at det har været meget betydningsfuldt for dem at kunne kontakte os og institutionen efter fraflytningen samt at have mulighed for at udveksle erfaringer og tale om deres nye ”livssituation”.

Det er vores overbevisning at en af årsagerne til at de unge stadig har lyst til at se os/ komme på institutionen, skal ses på baggrund af den måde vi har bygget netværket op. At vi følger dem, mødes med dem, sender dem julekort, fødselsdagskort, møder op til deres eksamener eller afsluttende uddannelser, betyder at de ved og tror på, at vi vil dem. At vi kan blande sjov og alvor – grine sammen og græde med dem, betyder at de har en oplevelse af, at vi kan hjælpe dem. At vi kender dem igennem hele anbringelsesforløbet, og at vi har etableret grupper, hvor de kan mødes med de andre unge, de sammen med var anbragt i en given periode i kortere eller længere tid – tror vi er alfa og omega for netværkets succes.

Efter nu i mange år at have fulgt ”de gamle børn” og taget del i deres liv på sidelinien, må vi konkludere at langt de fleste må siges, at have klaret sig godt. På trods af hårde odds i barndommen, har mange af de unge klaret endog høje eksamener og flere har videreuddannet sig eller er i færd med det. De fleste af de unge har egen bolig, ingen af dem er i et egentlig misbrug og flere af de unge har nu et ressourcefyldt netværk. 3 af de unge har stiftet egen familie med børn.

Det har altid været institutionens mål på længere sigt at være med til at bibringe de børn og unge, der har været anbragt på institutionen en eller anden form for uddannelse eller i hvert fald at forsøge at hjælpe dem til at afslutte folkeskolens afgangseksamen. Netop de forholdsvise lange anbringelser har bevirket at vi har kunnet påvirke og støtte børnene og senere de unge til at kunne se formålet med at uddanne sig. At de unge har haft en lang anbringelsestid har ligeledes betydet at vi har kunnet sætte mål sammen med de unge og i mange tilfælde, har kunnet hjælpe dem, med at få dem gennemført.

Formålet med uddannelse og arbejde, er stadig en af de temaer, de unge kan føre tilbage til deres anbringelsestid og som vi efterfølgende i netværket efter fraflytning fra institutionen, kan sætte yderligere fokus på.

Formålet med undersøgelsen

Det overordnede formål med vores undersøgelse er at forsøge at nuancere billedet af de anbragte børns vilkår efter anbringelsen. Et billede, som viser at det kan lade sig gøre at børn og unge, som har været anbragt, klarer sig godt såvel socialt som uddannelsesmæssigt og som på trods af dårlige betingelser i opvæksten forud for anbringelsen, har formået at finde deres ståsted i livet.

Samtidig håber vi at en sådan undersøgelse vil kunne gøre os klogere på hvad det er, der bevirker at de unge kommer ind i en positiv spiral og hvordan vi kan blive bedre til at hjælpe dem med det.

I foråret 2004 efter at vi havde læst og diskuteret dele af de konklusioner, der fremkommer i Forskningsoversigten, besluttede vi at lave vor egen undersøgelse. Vi var blevet nysgerrige på om en sådan kunne give os et fingerpeg i retning af, hvorfor det lige præcist er gået mange af vore tidligere anbragte børn godt. På denne måde ville vi ligeledes kunne få deres historier frem, de historier, vi mener mangler i det samlede billede af tidligere anbragte børns formåen og livsvilkår.

Vi har på institutionen nogle hypoteser om at der kunne være en sammenhæng mellem:

- børnenes personlige ressourcer
- familie, familiære netværk
- institutionens pædagogik
- relationsarbejdet
- de forholdsvis lange anbringelser
- institutionens fokus på uddannelse
- opfølgning i vort netværk

en sammenhæng, som kunne betyde, at de unge i dag, bor, arbejder og lever, som tusinde andre unge i Danmark – unge, som ikke har været anbragt.

Vi stillede os selv det spørgsmål om der kunne være en rød tråd i forhold til, det grundlæggende arbejde, der udføres på institutionen under anbringelsen, og at dette arbejde senere efter udskrivning så vidt muligt føres videre i netværket. At de unge ikke står alene, men sammen med os kan arbejde videre med de mål, de satte sig under anbringelsen. At vi kan støtte dem på sidelinien og give dem den omsorg, vi får lov til.

Men måske tager vi helt fejl. Måske klarer de sig godt af helt andre årsager. Årsager som kunne være:

- andre personlige ressourcer, som vi ikke har set
- deres køn
- andre voksne udenfor institutionen, fx familie
- kammerater
- osv.

Det var med denne baggrund, vore egne erfaringer og vores nysgerrighed vi gik i gang med undersøgelsen.

Metode

Vi valgte til brug for vores undersøgelse at anvende 2 undersøgelsesmetoder, spørgeskemaundersøgelse og fokusgruppeinterview.

Spørgeskemaerne valgte vi som første del af undersøgelsen, da vi mente at denne form kunne give os nogle indikatorer på, hvor det i Fokusgruppeinterviewet ville være nærliggende at stille

forståelsesspørgsmål, for at kunne indkredse det, vi gerne ville vide noget om i forhold til vore hypoteser.

Fokusgruppeinterview valgte vi udfra at data her produceres i gruppeinteraktion omkring et emne, som på forhånd er bestemt af interviewer. Vi mente at netop interaktionen i gruppen kunne virke fremmende på de unges refleksioner over emnerne, således at deres udtalelser ville blive mere nuancerede og dybdegående. Desuden kan fokusgruppen påvirke hinanden til diskussion af holdninger, værdier og betydninger samt anspore hinanden til at huske fælles og individuelle erfaringer.

Fokusgruppe er primært en kvalitativ forskningsmetode dvs. en måde at indhente data, som herefter analyseres, således at man kan besvare et bestemt spørgsmål. Det er også en kvalitativ metode, som gør brug af den styrede samtale, for at generere en dybere forståelse af deltageres oplevelser og meninger.

Sammenfattende mente vi, at fokusgruppeinterviewets dynamik rummede flest styrker i forhold til vores formål.

Deltagerne

Valget af deltagere gav mere eller mindre sig selv, idet det skulle være de unge fra **"Gamle Børn"**. Alle "gamle børn" blev spurgt om de ville deltage og de 13 af de unge gav tilsagn om at ville deltage. Vi valgte at dele de 13 unge op i 2 interviewgrupper og således foretage 2 fokusgruppe interview. Vi delte grupperne op efter samhørighed dvs. at første fokusgruppe bestod af 5 unge mellem 18 – 25 år, som var fraflyttet institutionen indenfor 0 – 5 år og som havde boet sammen på institutionen under deres anbringelse. Den anden fokusgruppe bestod af de unge mellem 21 – 30 år, som er fraflyttet institutionen for 7 – 13 år siden og som for de flestes vedkommende ligeledes har boet sammen på institutionen under deres anbringelse.

Da interviewdagen oprandt meldte 3 deltager fra og grupperne fordelte sig således med hhv. 3 unge mellem 18 – 25 år og 8 unge mellem 21 – 30 år i hver.

Etiske overvejelser

Alle deltager i "Gamle Børn" er blevet spurgt om deltagelse og har fået såvel skriftlig som mundtlig information om undersøgelsen. De er blevet sikret anonymitet i såvel spørgeskemaundersøgelsen som i fokusgruppeinterviewet. Derudover er alle deltagere blevet lovet en færdig rapport over undersøgelsen.

Vi har af etiske og af gyldighedsgrunde valgt at ansætte udenforstående til at foretage fokusgruppeinterviewene og udfærdige analysen af dem. Vi har gjort dette for at sikre validiteten af analysen, da vi anser os selv for personligt involverede i de unges liv, til at kunne foretage en valid og objektiv analyse af deres udsagn. Vores betragtninger går derudover også i forhold til at de unge skal kunne tale, uden at være "hæmmet" af en eventuel loyalitet overfor os.

Spørgeskemaundersøgelsen

Hvad angår spørgeskemaundersøgelsen har vi selv ved brug af et spørgeskemaprogram⁶ indtastet de svar, vi har modtaget og har herved kunnet udrede forskellige analysemodeller af svarene. Analyserne har vi dels brugt til vore videre overvejelser i rapporten og dels til sammen med Marianne Wiedenman, Ea Movang og Bente Nielsen at finde de temaer/emner, som det i forhold til undersøgelsen var relevant for fokusgrupperne at gå i dybden med. Ud af 17 udsendte spørgeskemaer fik vi 13 besvarede tilbage.

⁶ spørgeprogram 2000

Begrænsninger i forhold til undersøgelsen

Vi er klar over at der er mange begrænsninger i forhold til vores undersøgelse. Antallet af unge er lille, aldersspredningen er stor og giver derfor i undersøgelsen ofte meget forskellige udsagn. Ligeledes kan der i forskellen på de unges alder ved anbringelsen og forskellen i fraflytningstid fra institutionen ligge en begrænsning i at tiden spænder meget bredt fra 0 – 13 år. Det fremgår ikke af undersøgelsen i enkelttilfælde med hvilke forudsætninger de unge er blevet anbragt på Børneinstitutionen Josephine Schneiders Hus –

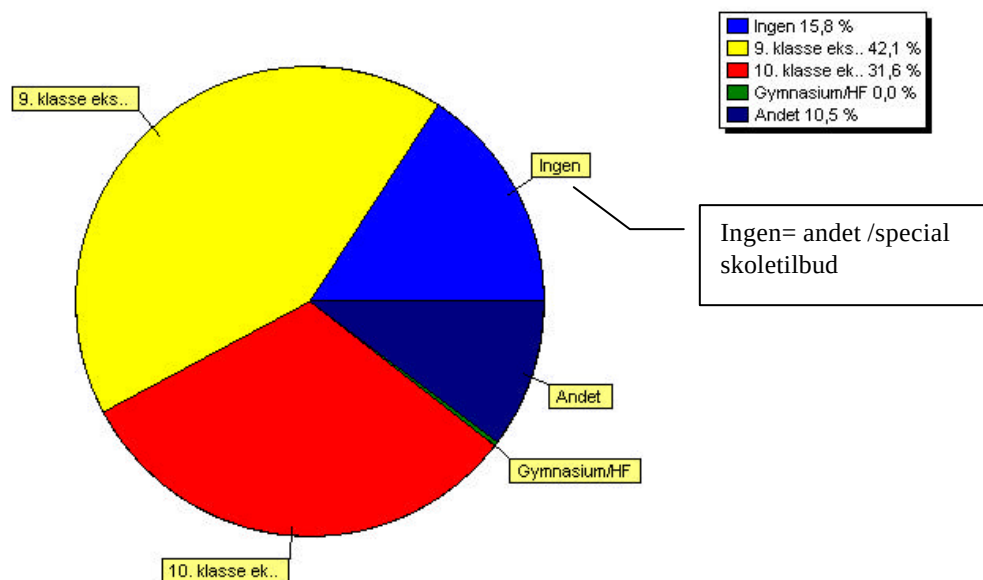
Men det, de alle har tilfælles er, at de har været anbragt udenfor hjemmet på døgninstitution i en periode af deres barndom og ungdom.

På trods af alle begrænsninger og forbehold, håber vi alligevel på med denne undersøgelse at kunne tegne et billede af med hvilke forudsætninger de ”Gamle Børn” fraflyttede institutionen og hvordan de har klaret sig med dem.

Spørgeskemaundersøgelsen

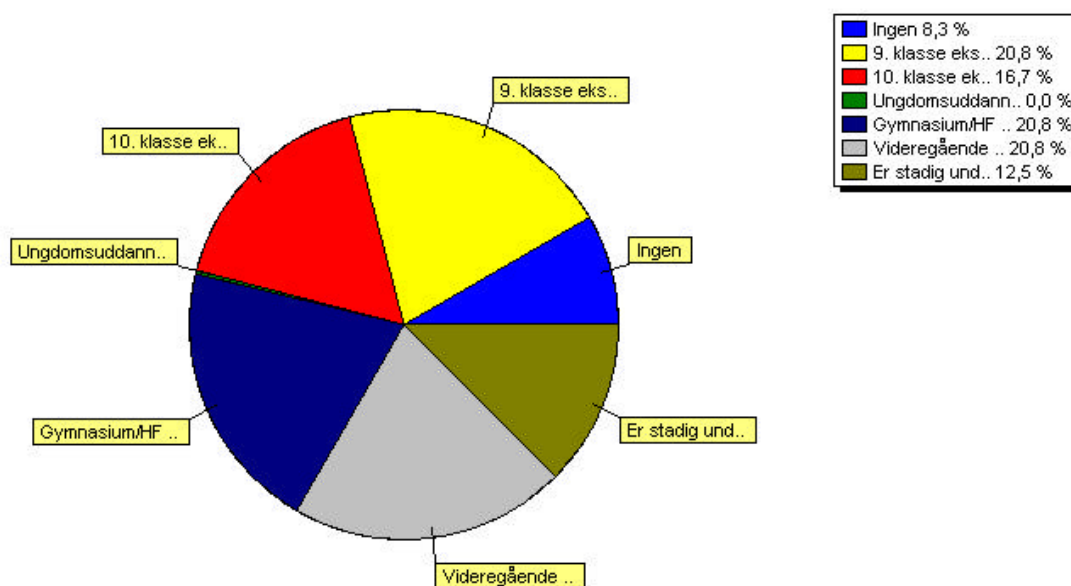
I vores spørgeskemaundersøgelse adspurgte vi de unge om hvilken uddannelse de havde, da de flyttede fra institutionen og hvilken uddannelse, de har nu.

Hvilken uddannelse havde du, da du flyttede fra JSH

Optælling af svarene på alle 13 svarskeamer i undersøgelsen.

Hvilken uddannelse har du nu

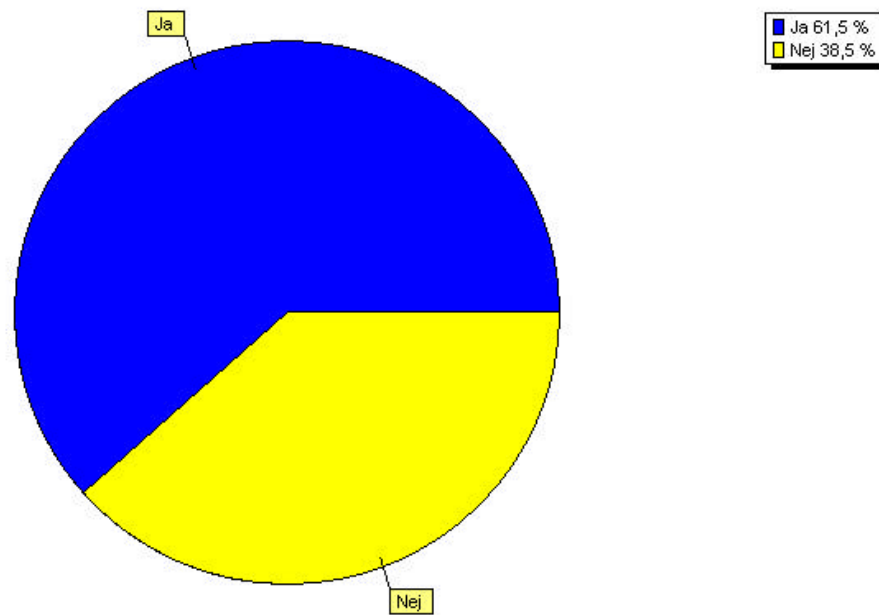

Optælling af svarene på alle 13 svarskeamer i undersøgelsen.

Som det fremgår af statistikken er 91,7 % af de adspurgte fortsat i uddannelse efter fraflytning fra institutionen, enten ved at færdiggøre en 10 klasse, ved at færdiggøre HF /gymnasium eller ved at påbegynde en faglig uddannelse. Derudover har 20.8 % fuldført en videregående uddannelse. Af de 13 adspurgte er alle i gang enten med studier, i arbejde eller i aktivering. Dette gør sig gældende for alle de "Gamle Børn".

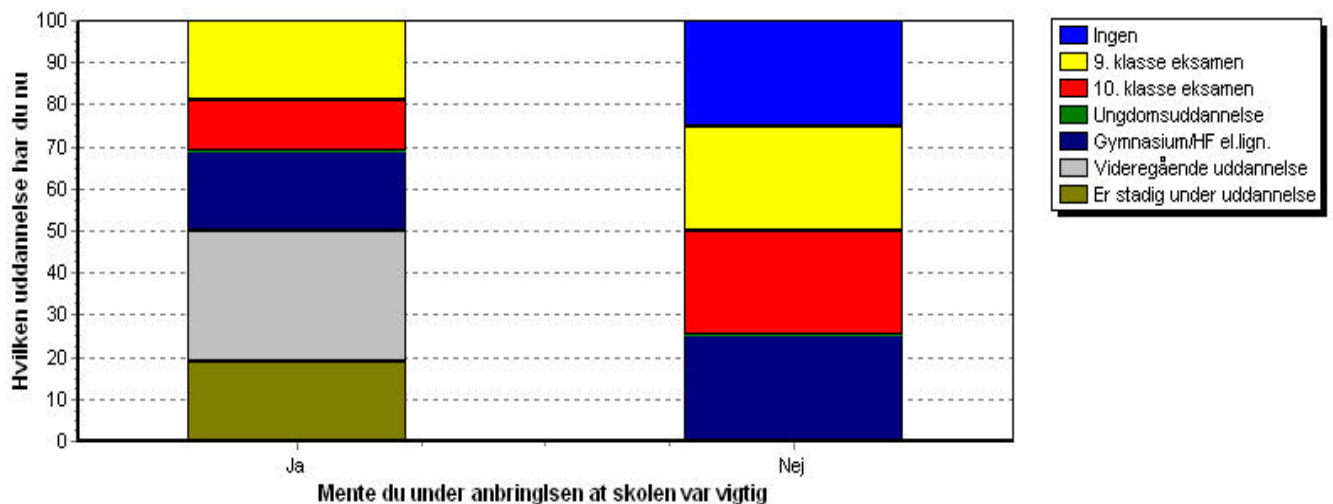
I spørgeskemaundersøgelsen blev de unge spurgt om de under anbringelsen mente at skolen var vigtig.

Mente du under anbringelsen at skolen var vigtig

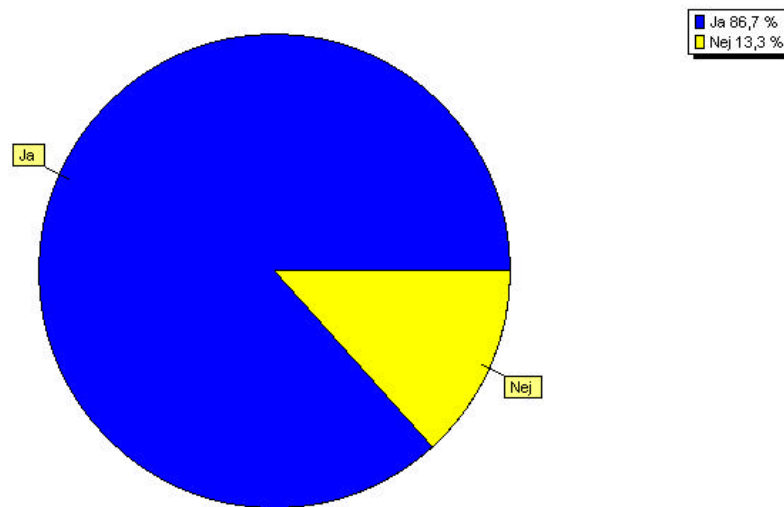
Optælling af svarene på alle 13 svarskemaer i undersøgelsen.

Til dette spørgsmål svarer 61.5% ja. Når vi sammenligner med hvilken uddannelse de adspurgte har nu med spørgsmålet om skolens vigtighed for den enkelte under anbringelsen, viser søjlerne tydeligt at hvor motivationen hos den enkelte for at gå i skole allerede under anbringelsen var til stede eller var blevet skabt under anbringelsen, er halvdelen af de unge efter fraflytning fra institutionen fortsat i et uddannelsesforløb.

En overvejende stor procentdel af de unge svarer ligeledes ja til at have modtaget støtte og opbakning til skolen på institutionen, at have modtaget lektiehjælp og at institutionen havde haft et godt samarbejde med deres skole.

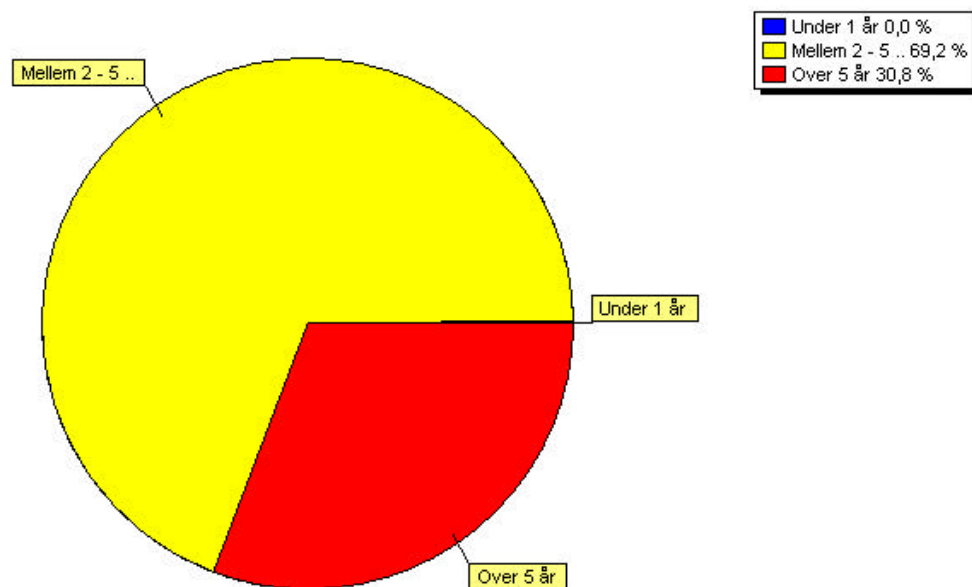
Fik du støtte og opbakning i forhold til skolen på JSH

Optælling af svarene på alle 13 svarskeamær i undersøgelsen.

Af spørgeskemaundersøgelsen fremgår det at 69,2 % af de unge havde været anbragt på institutionen mellem 2 – 5 år og at 30,8% havde været anbragt over 5 år. Næsten 100% af de adspurgte unge har således været anbragt over en længere periode.

Hvor længe var du anbragt på JSH

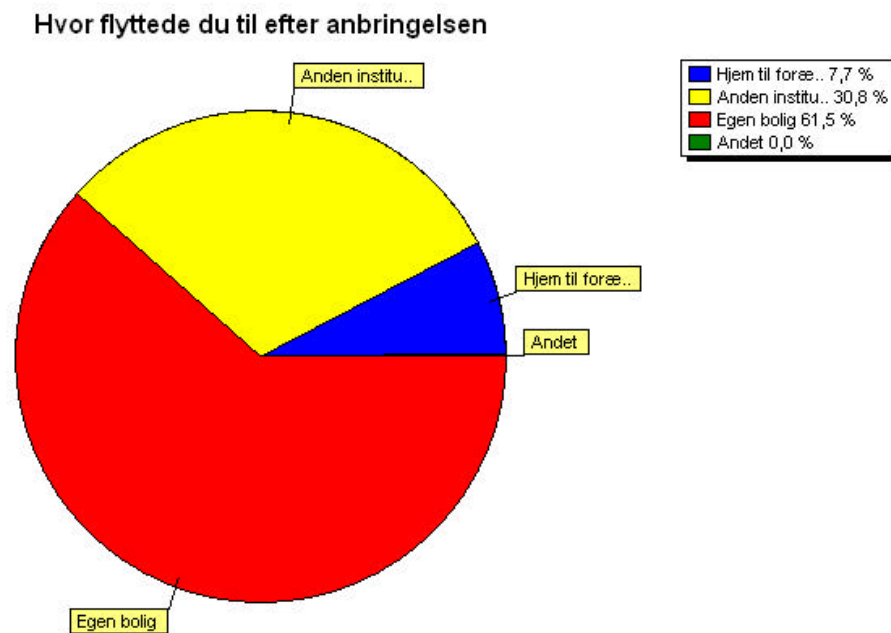

Optælling af svarene på alle 13 svarskeamær i undersøgelsen.

Der foreligger således ikke i vores undersøgelse indikatorer for, at der skulle være en sammenhæng imellem at de unge, der har været anbragt på institutionen, har klaret sig dårligere skole og uddannelsesmæssigt end andre unge, som ikke har været anbragt.

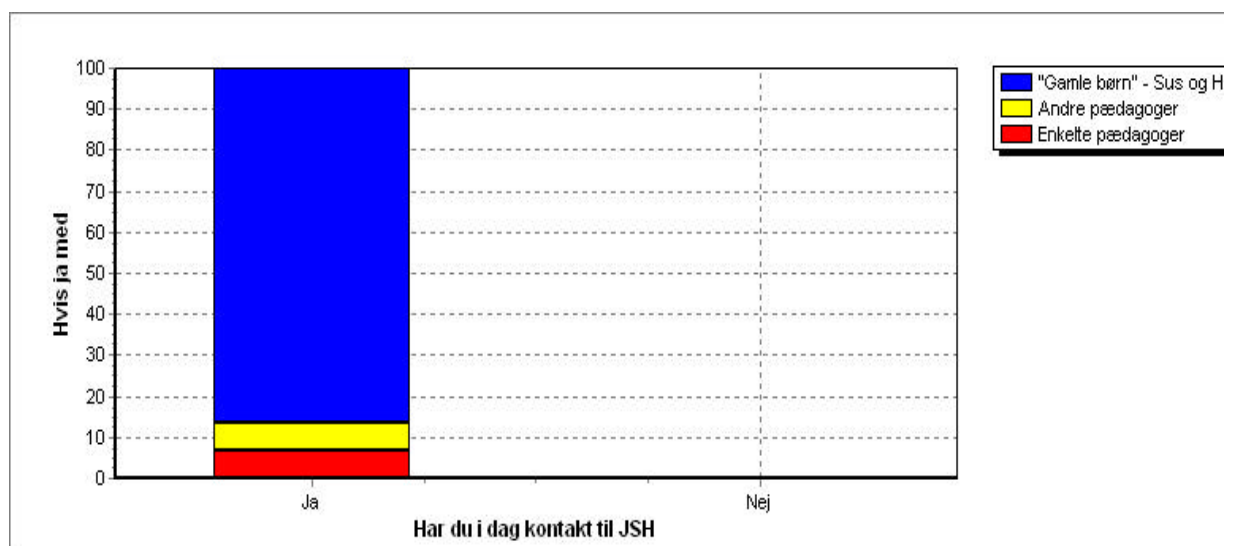
Af de adspurgte unge flyttede 61.5 % efter anbringelsen til egen bolig og 30.8.% flyttede enten på ungdomspension eller på hybelværelse.

De unge som flyttede til egen bolig og som flyttede efter 1997 har siden været en del af "Gamle Børn" og de unge, som flyttede inden og som institutionen havde kontakt med, blev en del af netværket på samme tidspunkt.

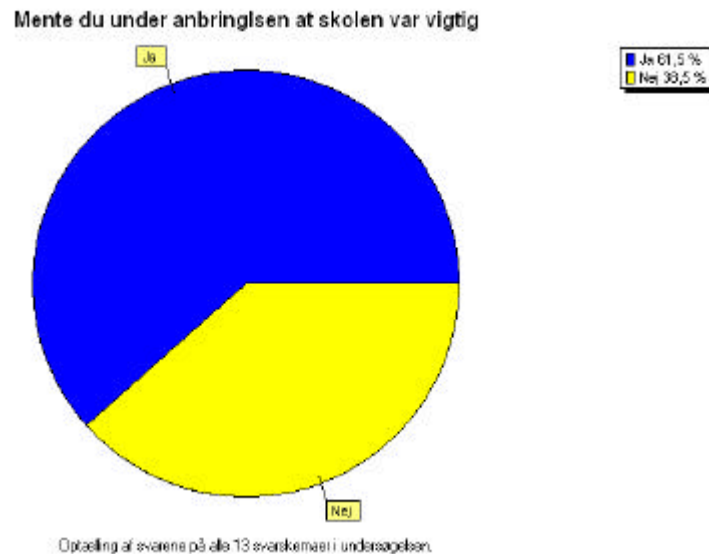

Optælling af svarene på alle 13 svarskeær i undersøgelsen.

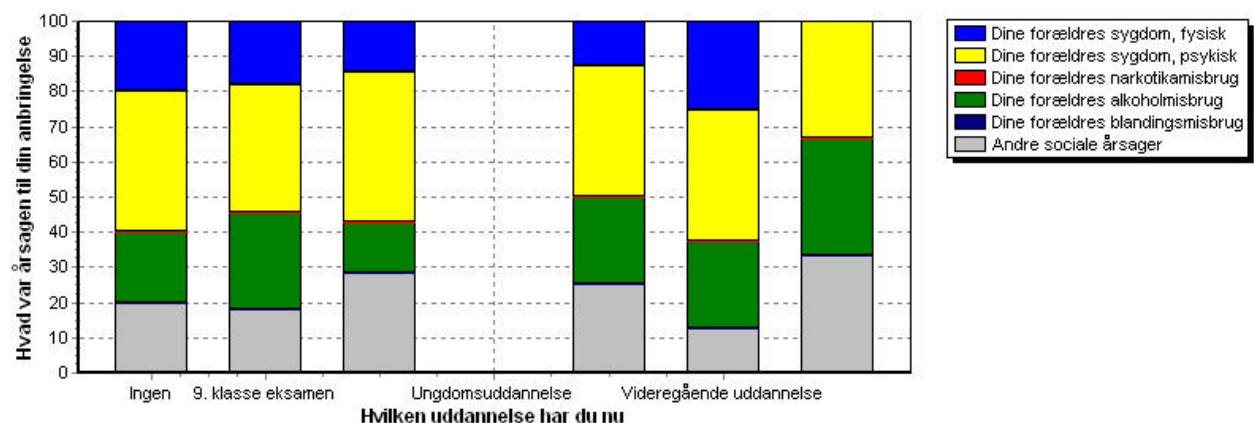
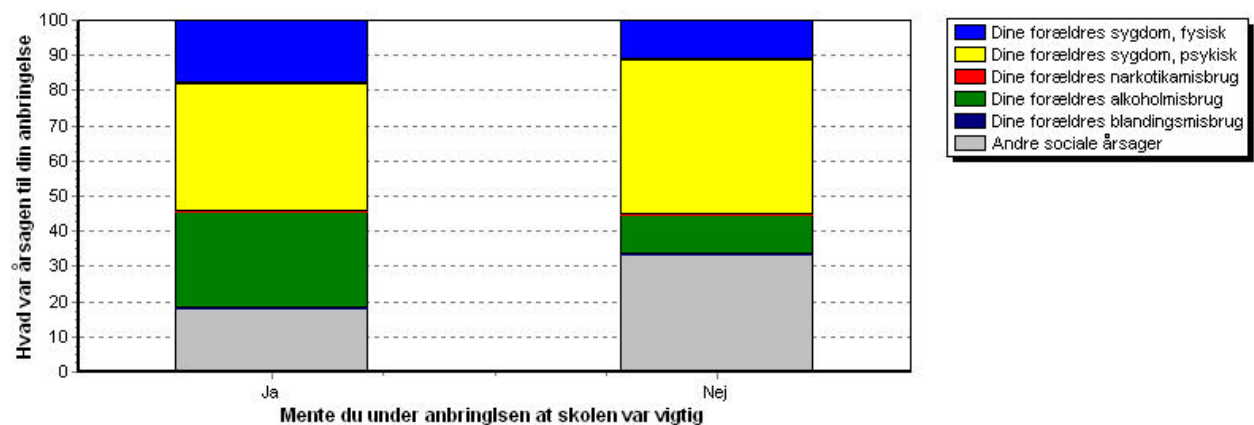
Samtlige adspurgte unge har tilknytning til "Gamle Børn" og har herigennem haft og har stadig en mulighed for at modtage råd og vejledning samt støtte og opbakning i forhold til uddannelse.

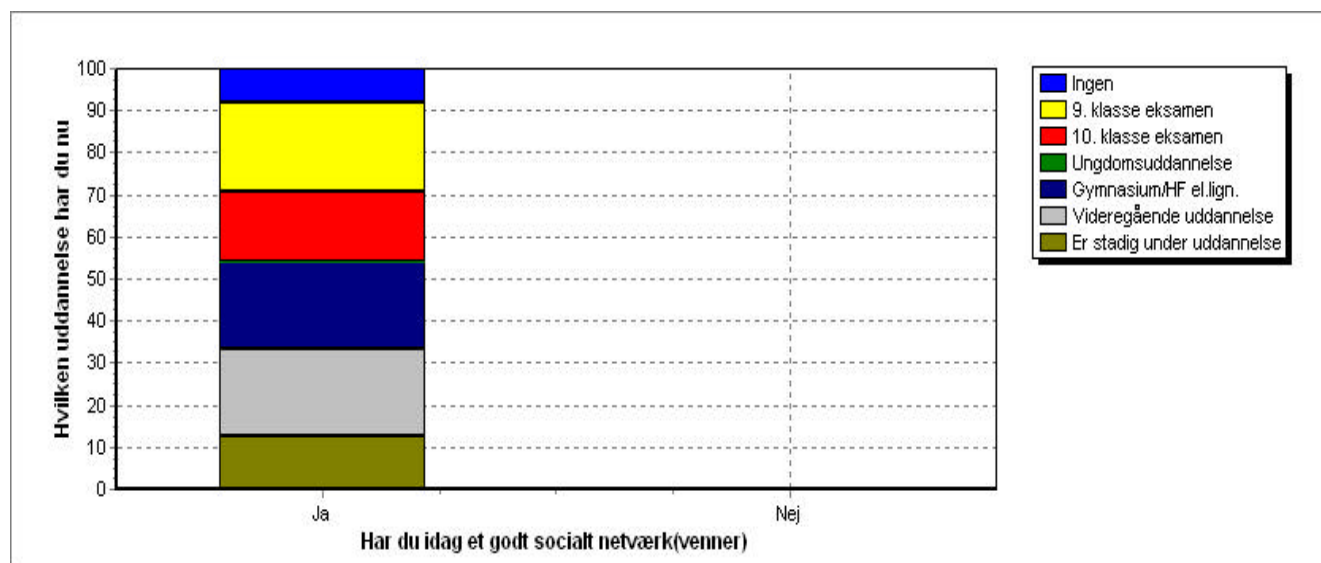
Til spørgsmålet om hvorvidt de unge mente at skolen under anbringelsen var vigtig, svarer 61.5% ja.

Forholdet imellem af hvilke årsager barnet/ den unge blev anbragt og om hvorvidt skolen blev anset for vigtig for den enkelte, kan ifølge statistikken have haft en vis indflydelse. Men når vi ser på hvilken uddannelse de unge har i dag og årsagen til deres anbringelse(med hvilke forudsætninger, de er kommet), viser statistikken ingen eller ringe udsving hvad angår sammenhæng imellem anbringelsesårsag og uddannelse.

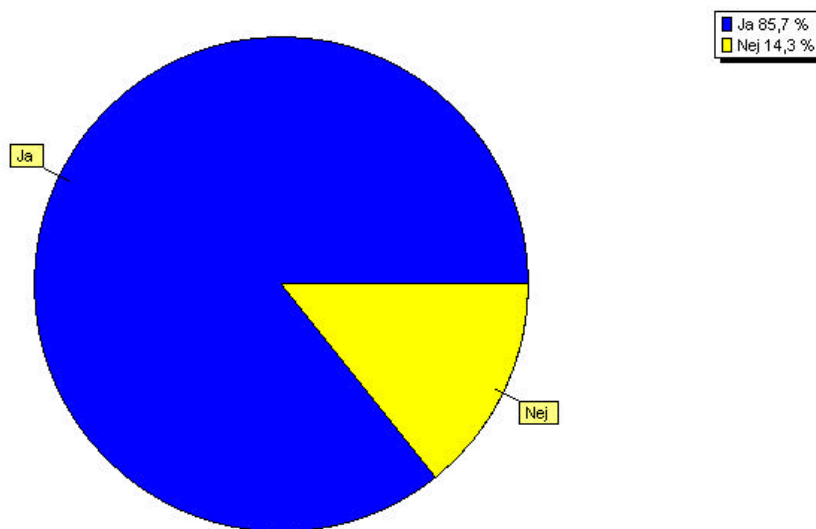

Vi mener at uddannelse har stor betydning for at skabe venskaber. De unge indgår i uddannelsessystemet på samme betingelser, som andre unge og bliver målt og vejlet efter hvem de er – og ikke i forhold til om de har været anbragt.

De normer og værdier vi i JSH har valgt at viderebringe de børn og unge, som anbringes, viser sig ifølge undersøgelsen at være brugbare for de fleste. 85,7% svarer ja til dette spørgsmål.

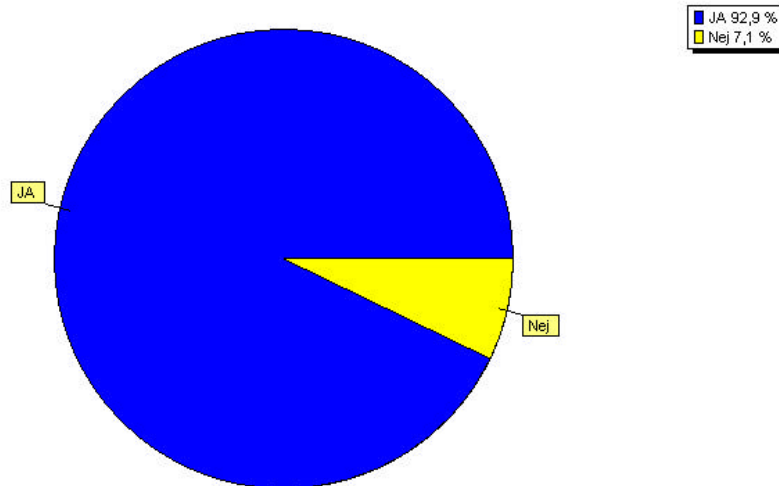
Var institutionens normer og værdier brugbare for dig

Optælling af svarene på alle 13 svarkemaer i undersøgelsen.

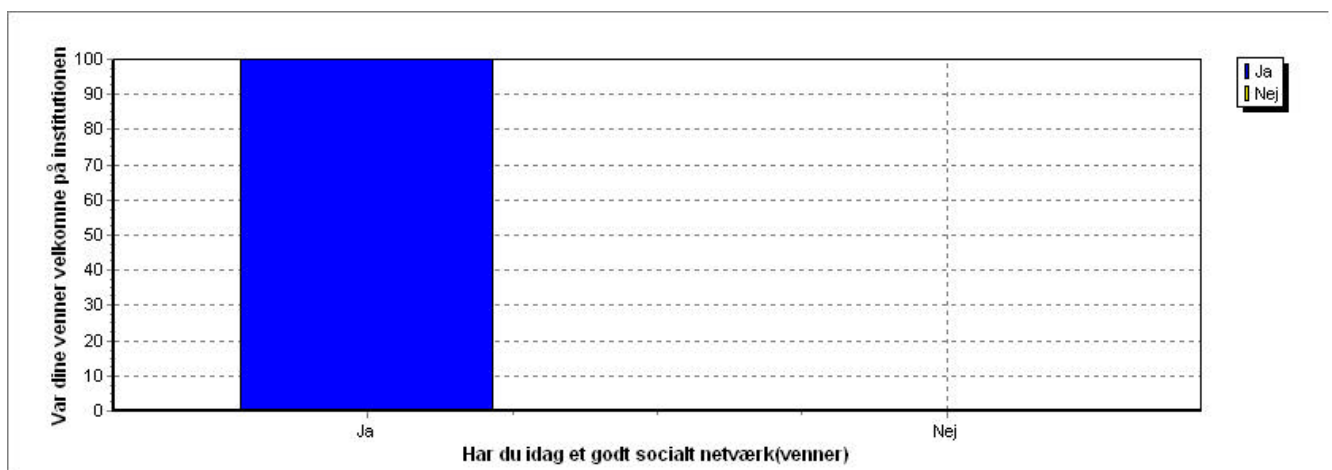
Det samme gør sig gældende, når vi spørger om institutionens traditioner har haft betydning under anbringelsesperioden. Hertil svarer 92.9% ja.

Var institutionens traditioner betydningsfulde for dig

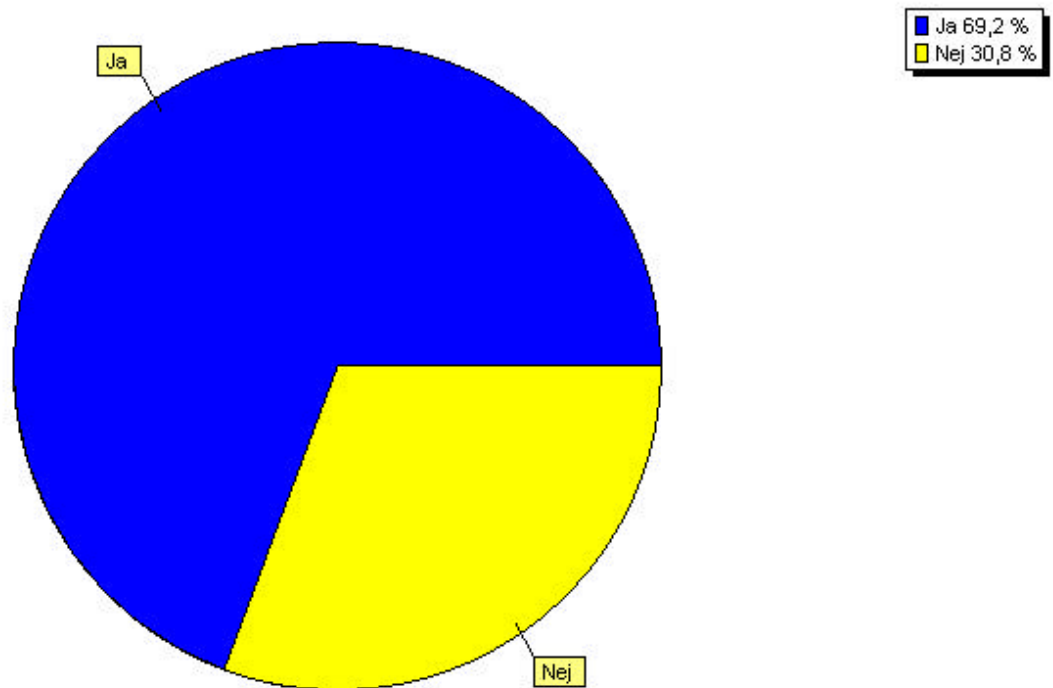
Optælling af svarene på alle 13 svarkemaer i undersøgelsen.

Alle deltagerne i spørgeskemaundersøgelsen svarer ja til i dag at have et godt socialt netværk. Vi mener, at institutionens pædagogik i forhold til at være et åbent hus hvor forældre, familie og venner er velkomne, kan have bevirket at de børn og unge, som har været anbragt, har haft mulighed for at etablere venskaber på samme fod, som børn og unge, som ikke har været anbragt.

Derudover viser statistikken at de fleste af de unge ligeledes har bevaret og fastholdt venskaber fra deres anbringelsestid efter fraflytningen fra institutionen.

Har du venner fra din anbringelse på JSH

Optælling af svarene på alle 13 svarskemaer i undersøgelsen.

INDHOLDSFORTEGNELSE

FOKUSGRUPPEINTERVIEW MED UNGE FRA JOSEPHINE SCHNEIDERS HUS	22
INTERVIEW 1.....	23
ANALYSE AF TEMAET NORMER OG VÆRDIER.....	23
ANALYSE AF TEMAET SKOLE OG UDDANNELSE	25
ANALYSE AF TEMAET NETVÆRK OG FAMILIE	28
ANALYSE AF TEMAET " <i>GAMLE BØRN</i> "	30
INTERVIEW 2.....	31
ANALYSE AF TEMAET NORMER OG VÆRDIER.....	32
ANALYSE AF TEMAET SKOLE OG UDDANNELSE	34
ANALYSE AF TEMAET NETVÆRK OG FAMILIE	38
ANALYSE AF TEMAET " <i>GAMLE BØRN</i> "	43
KONKLUSION.....	46

Interviews og analyse er udarbejdet af:

Marianne Dela Widenmann: Koordinerende Sundhedsplejerske, Master i Voksenuddannelse.

Ea Movang: Socialpædagog, Master i Voksenuddannelse.

Bente Nielsen: Socialpædagog, Master i Voksenuddannelse.

Fokusgruppeinterview med unge fra Josephine Schneiders Hus

På baggrund af svarene i spørgeskemaundersøgelsen fra Josephine Schneiders Hus, i det følgende benævnt JSH, har vi i samarbejde med JSH valgt at uddybe temaerne normer og værdier, skole og uddannelse, netværk og familie på JSH samt "*Gamle Børn*" gennem to fokusgruppeinterview, der fandt sted i begyndelsen af september 2004. Deltagerne var inviteret af pædagogerne fra JSH.

Fokusgruppeinterviewene er optaget på bånd og udskrevet i sin fulde ordlyd. Deltagerne er lovet anonymitet og er anonymiseret i udskriftet. Deltagerne er lovet, at det kun er interviewerne, der hører båndene. Analysen er foretaget af interviewerne. Hvor deltagerne omtaler en anden ung, er dette markeret med et X og hvor der er tale om en voksen, er dette markeret med Y. Alle pædagoger er benævnt som "hun". Når der fremkommer spørgsmål fra interviewerens i teksten, er det markeret med et I.

Fokusgruppeinterviewene fandt sted som en dialog mellem deltagerne efter en struktureret spørgeguide indenfor hvert af de fire temaer. Formålet med interviewformen er at få belyst de unges forskellige holdninger, meninger og oplevelser i forbindelse med både at bo på JSH og at deltage i gruppen "*Gamle Børn*". Under interviewet var vi opmærksomme på, at temaerne kunne vække mange og forskelligartede følelser hos de unge og at vi skulle vise respekt og omsorg for det, vores spørgsmål kunne sætte i gang.

Josephine Schneiders Hus bliver i interviewet omtalt henholdsvis som JSH og Rostrupsvej.

Det var under begge interview tydeligt, at de unge kender hinanden godt og de lyttede til og supplerede hinandens udsagn både kropsligt og verbalt. Der var en god varm accepterende stemning i grupperne.

Vi har valgt at lade de unges stemmer komme til udtryk gennem de mange citater.

Interview 1

I det første fokusgruppeinterview deltog tre unge kvinder i alderen 18 – 21 år. En fjerde blev forhindret i at deltage og meldte afbud samme dag. To af de unge er i beskæftigelses- og aktiveringsprojekt, den tredje går i skole. De har boet sammen på JSH, fra de var henholdsvis 7, 8 og 9 år. De flyttede derfra, da de var mellem 15 – 18 år. De har gået i samme skole og kender hinanden godt. Den ene af de unge kvinder bor i egen lejlighed med sin kæreste, de to andre bor alene i egen lejlighed. De har mødtes i gruppen "*Gamle Børn*" i et års tid.

Analyse af temaet normer og værdier.

På JSH arbejdes ud fra en målsætning om at skabe hjemlige trygge rammer for husets børn og unge. Der lægges vægt på forudsigelighed, kontinuitet og struktur i hverdagen. I pjecen fra JSH står: "Vores opgave er at bibringe børnene rutine i helt almindelige funktioner i hverdagen, f.eks. at komme op om morgenen, få morgenmad, huske madpakke, at komme i skole, lave lektier osv."

I spørgeskemaundersøgelsen svarer 81,8 % af de unge, at institutionens normer og værdier var brugbare for dem og 10 % svarer nej.

I fokusgruppeinterviewet blev de unge bedt om at tale om, hvad de normer og værdier der blev vægtet på JSH betød for dem, og hvad de betyder for dem i dag.

Traditioner, normer og værdier

De unge fortæller om de normer, værdier og traditioner, som de oplevede på JSH. De husker især traditioner fra den tid, de var en del af børnegruppen. Det var traditioner som udflugter til

eksempelvis Sverige og at de samledes en gang om ugen til pigeaften, hvor de hyggede sig med pædagogerne. At blive puttet ved sengetid om aftenen omtales med varme.

En tradition de har mere blandede følelser overfor, er den månedlige sammenkomst med forældrene, der var inviteret til spisning, hygge og snak med pædagoger og børn.

"Selvom jeg havde en familie, syntes jeg ikke altid, at det var sjovt. Fordi jeg ligesom havde en far, der ikke altid dukkede op. Så blev man jo rigtig skuffet. Nogen gange så man ham træde ind i sidste øjeblik.... Det er svært når man bliver droppet."

Der blev lagt vægt på at børn, unge og pædagoger spiste sammen, og at man under måltidet talte om dagens oplevelser. En af de unge fortæller, at det var irriterende at skulle fortælle om dagen i skolen, når hun ikke havde lyst og en anden husker det, som at de lærte at sidde og spise pænt. Noget de i øvrigt selv lægger vægt på i dag.

"Det der er sagt med, at man spiser pænt og man siger tak for mad og møder til tiden."

Følgende udsagn fortæller om de unges oplevelser af, hvem der egentlig skulle bestemme over dem - forældrene eller pædagogerne? I de unges udsagn ses, at problematikken meget er et spørgsmål om alder. De er enige om, at det var forbundet med noget rart at komme op og i skole i de mindre klasser, hvorimod det på helt normal vis gav anledning til mange konflikter at komme op og af sted i skole, da de blev teenagere.

"Jamen en af de store grunde til at man ikke er kommet af sted. Jeg har haft den der tanke. Nu har jeg jo så min familie, og jeg har haft det sådan, at de er jo ikke mine forældre, og de skal ikke bestemme over mig. Det har jeg haft meget med, og nu kan jeg jo godt se, at det var noget åndsvagt noget at tænke sådan. Men dengang var det ligesom en undskyldning for, at de ikke skulle bestemme over mig."

"Ja man sagde: "Hold din kæft, du er jo ikke min mor, vel." Og det var det eneste forsvar man havde for sig selv. Hvis jeg stadig boede der, ville jeg stadig bruge den. Helt sikkert. Det ville jeg."

"Det kom an på hvilken pædagog. Jeg kan huske, hvis man ikke kunne få en op, for der kom lige en periode med pjæk. Så til sidst så sendte de Y og, ikke, og så, hun troede virkelig at hun kunne få os op, med at skrig og råbe og – ja så ligger man der og, råb du bare videre. Aj, hun prøvede virkelig, men vi var sådan set mere eller mindre ligeglade."

"Altså der er nogen, der er venlige og så er der nogen der er hæslige, ikke, og så er der nogen der er virkelig tossede i hovedet, når de vækker en, ikke."

"Y hun var sådan en, der kom og aede en i hovedet."

"Og sån, kutchi-kutchi, det kunne jeg ikke lide."

"Jeg skulle bare vækkes med åbent vindue og højt musik."

På JSH, som på alle døgninstitutioner, skrives der dagbog, som er et kommunikationsredskab for personalet. De unge følte det som kontrol og overvågning. De oplevede det meget generende når pædagogerne, efter at have læst dagbogen spurgte dem ud om, hvad de havde lavet i løbet af dagen.

"Og de spørger os om ting, de godt ved. Det er noget, der har irriteret mig rigtig tit, ikke. De ved hvor vi er, og de har en dagbog til at notere ting på, ikke, og alligevel spørger de om, hvad jeg har lavet i weekenden. Og de har lige brugt tre timer på at læse dagbogen. De ved udmærket godt, hvad vi har lavet i weekenden."

En af de unge omtaler det som overvågning at skulle sidde sammen og spise, når pædagogerne prøvede at skabe en samtale med den unge, som havde haft en dårlig dag.

"Ja, hele tiden overvågning. Helt sikkert. Det var det mest belastende. Også bare sådan noget med at sidde ved bordet. Jeg kunne det ikke, seriøst, en time ved bordet, og de prøvede virkelig at skabe samtale, ikke... Vi blev sure, især når vi havde haft en latterlig dag ikke, en dårlig dag, ikke."

Da de boede på JSH, protesterede de især over, at de skulle oplyse adresse og telefonnummer på, hvor de var henne til fester, inden de gik ud af døren. Ligeledes fandt de, at det var urimeligt, at de skulle være hjemme kl. 24, når kammeraterne først skulle være hjemme kl. 02.

"Men hun skulle vide alt, før man fik lov til at gå ud af døren. Og så blev man sur og så gik man, og så kom man tilbage når det passede én, i stedet for den tid man havde, ikke."

Det der dengang var kontrol, mener de i dag var fornuftigt og udtryk for omsorg for dem.

"Man kan jo godt forstå i dag, hvorfor de har spurgt os om de der ting. Det tror jeg da også at jeg vil gøre, når jeg får børn. Hallo mand, hvor skal du hen? Jeg kan godt se det fornuftige i det, men på det tidspunkt, når du bor det sted som du gør, og det er folk som arbejder der, så får du en anden attitude overfor det. Men vi forstår godt, hvorfor de gjorde det."

På institutionen er der, ud over de faste pædagoger, tillige praktikanter fra seminaret og et vikarkorps. Alle børn og unge har en fast kontakt pædagog. Herudover er der mange forskellige voksne, som er en del af børnenes og de unges hverdag og liv. De unge fortæller, at det kunne være svært at få et ens svar. De fortæller, at de benyttede sig af det og spurgte den, der gav lov til mest. De efterlyser ens holdninger fra pædagogerne. Som de blev ældre efterlyste de, at der blev udvist mere tillid og fleksibilitet overfor dem.

"Men jeg synes også, at alle pædagoger, de har selvfølgelig deres egen måde at se tingene på. De har deres egen ide om, hvordan tingene skal være og sådan. Jeg kan huske, at der var engang, hvor der var en pædagog, der synes det var ok for mig at kunne få nøglen, så jeg kunne komme hjem, når jeg ville, men der var en anden pædagog der sagde, at jeg slet ikke skulle gå ud. Den tredje pædagog sagde til mig, at du skal altså være hjemme kl. 12. Hvem vælger du så? – Den med nøglen selvfølgelig."

"Nej men så må de sgu stole på, at vi andre var fornuftige. Jeg ved da, at hvis jeg havde boet hjemme hos min far. Han ved da, at jeg er fornuftig. Så sådan nogle ting synes jeg var rigtig svært."

"Men en ting, jeg synes har været rigtig vigtig er, ligesom det der du sagde, hvor man selv tager beslutningen om, hvilken voksen, man går til. Der synes jeg det er vigtigt, i al fald når børnene er lidt mindre, at de ikke selv skal tage beslutningen. Altså dem der skal bestemme, det er altid de voksne, ikke, og det er ikke børnene selv, der skal tage beslutningen om, hvad de vil."

"Ja for man tænker, at hvis de ikke kan finde ud af at beslutte det for en, så beslutter jeg det selv."

Analyse af temaet skole og uddannelse.

I undersøgelsens spørgeskema gives et ret markant svar på, at de unge har følt, at de på JSH fik støtte og opbakning i forhold til skolen. I alt har 92, 3 % besvaret spørgsmålet med et ja.

I det følgende udtrykker de tre interviewpersoner sig om deres personlige oplevelser og erfaringer omkring deres skolegang under opholdet på JSH. Uddannelse bliver kun berørt meget kort i denne gruppe, da det er kort tid siden de forlod folkeskolen.

Støtte til lektiehjælp

Følgende udsagn fremkom i en dialog mellem de unge, om hvordan deres skolegang havde været, hvorledes de oplevede at få støtte til lektiehjælp og samarbejdet mellem JSH og skolen.

Generelt er udsagnene positive overfor, at det på JSH var muligt at få støtte og hjælp til lektier. Gruppen foretager undervejs i interviewet refleksioner over, hvordan de opfattede støtten dengang og nu.

En deltager udtrykker betydningen af både at ville og have lyst til at modtage hjælp og støtte. Dialogen viste tydeligt, at de unges opfattelse samlet var, at der altid var hjælp at hente hos personalet, hvis man ønskede det og bad om det.

"Jamen nede på Rostrupsvej, der synes jeg rigtig, rigtig meget, at de var gode til at hjælpe mig til at lave lektier, hvis man selv gad, ikke. Der var ikke nogen, der kom og tjekkede én og så ens bøger efter for at se, om man havde lavet lektier, vel. Så hvis man selv gider, så var der altid hjælp, ikke."

I: "Kunne du sige lidt mere om, hvad så hvis man ikke gad?"

"Jamen, det kunne de ikke gøre så meget ved. Det er svært. Man skal jo have lysten, før man kan hjælpe folk med noget, ikke."

I ovenstående udsagn ses at tillid, accept og respekt for de unges egne udsagn tages alvorligt. Der forsøges opbygget et gensidigt tillidsforhold, hvor de unge gives ansvar, samtidig med at man tydeliggør, at muligheden for hjælp er til stede.

Når de unge tog imod tilbuddet om hjælp til lektier, oplevedes det som irriterende, når pædagogerne ikke var istand til at yde hjælpen. De fortæller om situationer, hvor der har været ansat lærerstuderende på JSH og at disse har været gode og dygtige til lektiehjælp.

"Jeg synes, det er svært med dem, der hjælper nogen gange. Fordi det er ikke alle der kan, det man kan. Det, man lærer nu i skolen, det har de haft for mange år siden. Altså de brugte længere tid på at finde ud af, hvordan de skulle hjælpe mig."

"Til sidst så gad man ikke sidde og vente på det mere, så var der ikke nogen pædagog der kunne. Hvis man har brug for hjælp, ikke, så var det sådan lidt mere, nåe men pyt, så blev man sur."

Gruppen havde erfaringer fra andre institutioner, hvor det at lave lektier skulle foregå på samme tidspunkt af dagen og i samlet gruppe, hvilket gruppen kraftigt tog afstand fra.

"Det var ikke noget man sådan skulle gøre sammen."

I gruppens dialog fremkom udsagn som fortæller, at de på JSH vægter at tage udgangspunkt i det enkelte barns behov og ønske om hvorledes, de ønsker hjælpen og på hvilket tidspunkt. Udsagnene svarer her til JSH målsætning, hvor pædagogikken der arbejdes ud fra tager udgangspunkt i det enkeltes barns situation og særlige udvikling. Samtidig bliver der i hverdagen vægтет den tradition, at de efter aftensmaden har en snak om skole og lektier.

"Men de havde sådan en tradition med, at når man havde spist aftensmad, så plejede de at lave sådan en runde, ikke. Nu er det sådan, at man er delt op i to grupper, en ungegruppe og en børnegruppe. Ungegruppen ikke, de prøver jo på at lyve, ikke. Naaj, jeg har ikke noget for. Nåe, Nåe. Men hvor de små, der kigger de lige i tasken og ser om de har noget for, og hvis de ikke har lavet noget i en hel uge, så kan de godt finde på..."

"Men når man kigger på de små, når man kommer på besøg, ikke. De gør enormt meget ud af at hjælpe de små, de mindste af dem. Det er måske også mere der at de kan."

Samarbejde mellem skole og JSH.

I gruppens dialog fremkom meget forskelligartede udsagn, spændende fra et ønske om total adskillelse mellem skolens og institutionens samarbejde, til en oplevelse af at samarbejdet medvirkede til, at de oplevede at være betydningsfulde og at pædagogerne havde et reelt ønske om, at de skulle blive til noget.

"Jeg synes det har været svært. Jeg er sådan lidt, at pædagoger de skulle altså ikke blande sig, sådan havde jeg det. Og sådan var det også med mine lærere. De skulle ikke blande sig i min, efter skole han skulle ikke blande sig, han skulle bare være lærer. Jeg kunne ikke lide at det blev blandet sammen."

"Så vidste de for meget."

"Jeg havde en klasselærer, som synes at jeg havde rigtig meget talent, jeg brugte det bare ikke, så hun ringede enormt meget til Y på et eller andet tidspunkt. Hun sagde at jeg ikke lavede mine lektier."

I: "Hvad synes du om det?"

"Det var nok meget godt. Hun kunne jo godt lide mig, selvom jeg ikke lavede så meget, ikke. Hun ville bare gerne have at jeg blev til noget. Det nåede jeg så ikke lige i folkeskolen. Det var først lige efter. Da tog jeg mig lidt sammen, i de skoler jeg har gået i."

"Jamen, jeg har haft en rigtig god skolegang, men det er også fordi min skole, jeg havde nogle rigtig gode lærere, og jeg brugte egentlig mere mine lærere end jeg brugte pædagogerne."

Gruppens dialog bar præg af, at de løbende foretog refleksioner over, hvordan de oplevede det dengang og nu.

"Dengang synes jeg, at det var rigtig irriterende."

"Men så er det, at man ser fornuften i det, så er det jo godt."

Ved dialogen omkring deltagelse af pædagoger ved skole-hjem samtaler fremkom udsagn omkring det at være anderledes. Det ikke at have egne forældre med ved disse samtaler og problematikken omkring det svære ved at knytte tætte relationer til de professionelle, som er lønarbejdere. Det betyder, at det ikke altid er den samme pædagog, der er til stede, eksempelvis ved skole-hjem samtaler.

"Jeg synes bare at det der skole-hjem samtale, ikke. Altså for mig. Jeg synes, at det var ligegyldigt, at pædagogerne tog med. På den måde at de andre børn, som gik der, jamen ok, de ser samme mor og samme far hver evig eneste ene dag, så de ved noget, og pædagogerne de tager på ferie i tre uger, og så kommer de tilbage og så skal de lige pludselig til skole-hjem samtale med mig og hele tiden nye."

I nedenstående citat opleves det af den unge sårbart, at interessen og opmærksomheden i den unges liv, bygger på at den unge bor på institution. Følelsen af at være anderledes forstærkes.

"Det var sådan lidt. Også fordi lærerne de var meget interesserede i mit liv, min klasselærer, fordi jeg bor på en institution, ikke. Og det synes jeg sådan set ikke rager ham. Men det var altid det samtalen i starten, i de der lidt mindre klasser, gik ud på. Til sidst kom jeg bare aldrig. Så sagde jeg heller ikke til pædagogerne, hvornår det var, så vidste de det jo ikke."

JSH støtte til de unges videre forløb efter folkeskolen.

JSH prioriterer, at de unge får en god skolegang. De bliver hjulpet og støttet omkring at få uddannelse og arbejde. Følgende udsagn fremkom i gruppens dialog omkring JSH indsats overfor de unge, som oplevede problemer i folkeskolen. Som flere gange under interviewet forekom der i gruppen en fælles refleksion over dengang og nu.

"Men altså igen, nu kan jeg godt se, at ok, jeg var måske ikke lige klar til at gå i gymnasiet. Så jeg vidste sgu' ikke, hvad jeg skulle efter 9. klasse. Så spurgte de, om jeg ville på efterskole, også for at komme væk derfra. Jeg var helt, jeg gad bare ikke noget mere. Hvis der var en, der var kommet og sagt noget, min tankegang var sådan, ikke. Jeg skulle bare væk fra byen og så kom jeg på efterskole, og de er gode til at skaffe penge i hvert fald."

"De er også meget gode til at skaffe en videre, hvis man skal på en anden skole og sådan noget."

"De er også gode til at skubbe en i gang, hvis man ikke lige laver noget. De hjælper en med lige at sætte sig ned, og nu skal vi lige finde ud af noget."

Udsagnene giver enslydende udtryk for, at de har følt, de har fået opbakning og støtte omkring deres skolegang og i deres videre livsforløb. Deres refleksioner sammen fortæller også, at de mange gange har følt sig kontrolleret og overvåget og dette har medført en irritation og vrede. Ved fælles tilbageblik er de enige om, at det har været godt og brugbart for dem.

Analyse af temaet netværk og familie

Venner på JSH

JSH skriver i deres pjece, at det er vigtigt at lære de børn og unge der bor på JSH at drage nytte af hinandens erfaringer og bruge hinanden i det omfang, det kan lade sig gøre.

Overordnet blev de unge bedt om, at tale om, hvad et godt netværk med familie og venner er.

I spørgeskemaundersøgelsen svarer 100% ja til, at de har et godt netværk.

De unge taler meget om de relationer, de har haft til andre indskrevne på JSH og hvad det har betydet for dem, at bo sammen med andre børn og unge.

"Jeg synes man har fået rigtig gode venner og veninder, og rigtig gode forhold til andre unge mennesker. Så har man også haft nogen at snakke med, som lige kender til de samme problemer som en selv."

Udsagnene fortæller også om forholdet til de mindre børn på JSH

"Rostrupsvej, det er små børn og store børn. De små børn kan være pisse irriterende, men man får sådan alligevel lidt kærlighed til de her små møgunger."

At have boet mange sammen opleves meget forskelligt af interviewdeltagerne.

"Men det jeg godt vil sige er, at jeg tror jeg skal have mange i mit hus engang, når jeg en gang bliver en dame med en mand. Det er dejligt, at der er så mange mennesker i huset."

"Jeg fik hurtigt min egen lejlighed da jeg var 18, bare fordi jeg var så træt af at bo med så mange mennesker. Jeg ville bare bo alene. Fordi sådan er det på en institution, man kan ikke bare lukke døren. Folk kommer jo og banker på døren hele tiden. Man kan ikke rigtig sige til folk, at man ikke gider se dem vel."

De unge gør også opmærksom på den tryghed de føler, ved at være sammen med nogen som kender deres historie.

"Så betror jeg mig til nogle jeg har boet sammen med."

"Der ved man, at man ikke behøver at stå og forklare en hel masse, de ved det."

Venner

JSH lægger vægt på at styrke børnene i forhold til kammerater og lære dem værdien af ven-skab. Venner defineres af en af de unge således:

"Jamen – gode venner er nogen man kan stole på og have tillid til og have det sjovt med. Be-tro sig til hinanden og hjælpe hinanden i medgang og modgang."

"De veninder som jeg har, som jeg har snakket allermest med. Det er også veninder som har mistet en far. Eller som har en mor der måske er psykisk syg, det er faktisk dem, hvis jeg skal snakke om mig og hvad der er sket, og hvorfor jeg har boet der. Det er dem, man faktisk kan snakke med. Og så selvfølgelig også dem jeg har boet sammen med."

"Men det er barndomsveninder. Dem jeg har, er nogen jeg også har gået i børnehave og skole med."

Samarbejde med familien

JSH lægger vægt på at holde en tæt kontakt til barnets hjem, hvor det er muligt. At forældrene stadig har en vigtig rolle i barnets liv, ligesom bedsteforældre, mostre og onkler kan have det.

I den samlede spørgeskemaundersøgelse giver halvdelen udtryk for, at samarbejdet har været godt. I dette interview, har der været et godt samarbejde med den ene familie, mens det ikke har været muligt at etablere samarbejde med den anden.

"Der er et godt samarbejde for det meste, også fordi de ved, at de har taget sig godt af mig, Gjort det bedste de kunne."

"Min far er også meget glad for Y. Min familie i det hele taget. De er glade for hele Ro-strupsvej. De siger, at hvis de vandt en million, ville de donere 100.000,- dertil."

"Jeg tror, at det har meget at gøre med ens forældre. Jeg tror, at pædagogerne de godt kan finde ud af det. Jeg tror tit, at der er mange forældre, der ikke er gode til at samarbejde."

"Der har selvfølgelig en gang imellem været gnidninger, hvor der er blevet sagt nogle ting, som måske ikke var så smarte. Men som regel godt."

Venner og kærester på besøg

På JSH mener de, at de ud over at styrke børnenes forhold til kammerater gerne ser, at de har kammerater på besøg. I spørgeskemaundersøgelsen svarer 100% ja til, at kammerater er velkomne på institutionen

En enkelt fortæller, at hun efter en oplevelse hvor pædagogerne blandede sig i forhold til en veninde, der angiveligt var gået hjemmefra, fik en oplevelse af, at

"Dem der ikke havde problemer kunne godt komme. De andre turde ikke at komme der."

de to andre giver udtryk for, at vennerne har været velkomne.

"Altså dengang jeg boede dernede. Jamen alle mine venner og veninder kunne godt komme."

"Men besøg af venner, det kunne man sagtens. Der var ikke noget."

De unge oplever, at det kunne være lidt svært at have kærester på besøg og beskriver deres oplevelser således:

"De var virkelig nysgerrige. Det er virkelig belastende, fordi hver gang man have en dreng ovre, så var det åbenbart en ny kæreste. Selv om man havde tre fyre og det var ens venner. Så var det – aj, hvad laver hun nu."

"Altså hvis man havde en kæreste, en anden en der boede der, så blev der lige pludselig lavet regler om, at nu må I ikke være alene sammen, for tænk hvis de nu dyrkede sex ikke. Det var sgu irriterende."

I teenageårene opleves ofte en særlig sårbarhed hos unge, i forhold til at de voksne interesserer sig for deres samvær med det andet køn.

Relationer til pædagogerne

De unges oplevelse af relationen til pædagogerne fortæller, at de unge foretager nogle valg, i forhold til hvem der får lov at komme tæt på dem og at relationer skal bygges op over tid.

"Følelsesmæssigt, du kan ikke snakke med en pædagog den ene dag og så den tredje dag snakke med en anden pædagog og femtedagen med en helt ny pædagog der lige er kommet ind. Det er også ubehageligt, fordi de pædagoger der kommer ind, eller what ever, de ved enormt meget om en ikke. Og jeg kan ikke engang huske deres navn."

De unge fortæller også, at efter de er flyttet fra institutionen, kommer de stadig på besøg både uopfordret og på opfordring. Ifølge JSH tilbydes de unge en efterværnsgruppe "Gamle Børn" Denne mulighed har måske betydet, at de unge udover tilknytningen til "Gamle Børn" gruppen, stadig har kontakt til JSH.

Gruppen beskriver, hvordan de stadig besøger JSH og bruger pædagogerne og andre ansatte efter de er flyttet derfra, men også, at der er sket en forandring i relationerne fra dengang de boede der og til nu.

"Jamen jeg hadede dem rigtig meget, lige da jeg var flyttet på det tidspunkt, det går jo over – man glemmer hurtigt. Man glemmer grundene til, at man hadede dem. Man kan godt huske, at man hadede dem, men man kan ikke huske hvorfor."

"Men jeg kan da bedre lide, at være derovre nu. De spørger ikke så meget nu."

"Altså jeg bor lige ved siden af, og der er altid noget i køleskabet."

"Nogen gange ringer de og spørger, om man har lyst at komme derover."

"Og så nogen gange, hvis du lige skulle over og lave noget praktisk, så spørger de altid, om man lige vil have et eller andet, og så ender det med, at man er der et par timer."

"Altså vores køkkendame, hende kan man aldrig give slip på, altså den mad der."

De unge beskriver, at det kan være svært, hvis der er nogen på arbejde, som ikke kender dem.

"Jeg kender ingen af de voksne, som arbejder der. Der kommer folk og siger hej, som jeg ikke aner hvem er. Jeg har aldrig set dem."

"Og så kommer man og ringer på, så siger de hvem er du? Ja, det er mig, der har boet her i 9 år!"

Vi ser, at for denne gruppe udgør institutionen en del af de unges samlede netværk.

Analyse af temaet "Gamle Børn".

De tre unge har været en del af efterværnsgruppen "Gamle børn" i et år. I deres gruppe mødes fem unge jævnligt med pædagogerne Y og Y. Herudover er der tradition for, at "Gamle børn" grupperne mødes fælles til sommer- og julefest og en weekend om efteråret.

I: "Hvad betyder det for jeres hverdag, at I er en del af "Gamle Børn", og hvordan bruger I gruppen?"

"Det er jo fedt at se, hvordan det går de andre også. Så er der jo også dem, der kommer i morgen. Dem ser vi jo også en gang imellem. Da synes jeg også, det er rart at høre lidt om dem."

Da vi kommer ind på temaet "Gamle Børn" og efterværn, er det meget tydeligt, at de to kendte pædagoger betyder meget for de unge. Det, at de nu mødes i en anden kontekst, gør at deres relationer til pædagogerne er blevet anderledes. De oplever, at de bliver mødt og respekteret som voksne. De mener det er vigtigt, at pædagogerne er med og holder fast i gruppen. De sætter pris på, at modtaget breve og opringninger.

I: "Hvad betyder det, at de to kendte pædagoger er med, når I mødes i grupperne?"

"Man kan faktisk godt snakke med dem. Jeg tror, jeg kan snakke bedre med dem nu, end da jeg boede på Josephine Schneider. Det er mere sådan arbejde, her der kommer man hjem og får serveret deres te. Det er sådan lidt mere hjemmeagtigt noget. Jeg synes det er meget afslappende. Det er mere personligt."

I: "I siger, det er noget anderledes og mere personligt at være sammen med Y og Y. Kan I sige noget mere om, hvordan det er anderledes?"

"De er mere afslappede."

"Vi sidder bare stille og roligt og snakker om, hvordan det går. De lytter til en i stedet for at fortælle en, hvad man skal gøre. De kan godt give gode råd, men det er ikke noget du skal gøre. Nu kan de ikke sige noget. Det er det, der er så fedt. Sådan som mig. Jeg er i aktive-ring. Jeg er på bistand, ikke. Der er ikke nogen der kommer og fortæller mig, at du skal gøre sådan. Og du må ikke gøre sådan. Man føler sig ikke presset af dem. Det er rart at tage sit eget tempo."

"På et helt andet plan. Man kan faktisk godt snakke med dem. Jeg tror, at jeg kan snakke bedre med dem nu, end da jeg boede på JSH."

"Det er meget vigtigt, at det er dem som sender brevene ud til os og sådan nogle ting."

"Jo jeg synes det er vigtigt. Jeg synes også, det er vigtigt at snakke med Y, som er kontaktperson. Det synes jeg er meget vigtigt for mig. Hvis jeg ikke har hørt fra hende i lang tid ringer jeg også. Hun kender jo også hele mit liv og det er vigtigt at have hende. Også fordi hun stadig hjælper mig med en masse ting, som jeg ikke lige selv har styr over...og jeg var ikke glad for hende i starten. Da gik jeg faktisk 10 m foran, når hun snakkede. Hun skulle slet ikke nærme sig mig".

I: "Hvordan ville I have det, hvis det var helt andre pædagoger udefra, som I ikke kendte?"

De to mener, at en overfladisk snak kunne man jo altid finde ud af ligesom en indbyrdes snak mellem de unge. Den tredje siger:

"Det ville være som at sidde og snakke med en fremmed mand på en bæk."

"Jo hvis vi skulle snakke om alt andet, end det der var foregået mens vi boede på ungdomspension eller børnehjem. Hvordan synes du det går, så du det der i fjernsynet, man kan jo altid finde på noget at snakke om."

"Det ville ikke være det samme, men det kunne være interessant at prøve noget andet."

De udtrykker alle enighed med den tredje, der siger:

"For mig er det også fordi, det lige præcis er Y og Y. Fordi de har været der, før jeg boede der. Det er dem, der kender mig bedst. Og hvis det var to nye pædagoger - overhovedet ikke. Det er det, at det er dem."

De unge her har kun sparsom kontakt med deres familiemedlemmer. For dem opleves det meget betydningsfuldt, at der er nogle som kender til deres baggrund og livshistorie og som stadig er interesseret i, hvordan det går dem. Her træder pædagogerne i familiens sted, de bekræfter de unge i, at de er betydningsfulde og er med til at skabe kontinuitet i deres liv.

I: "Hvis nu I skulle give ekspert råd til andre unge på børnehjem, som også skulle starte "Gamle Børn" grupper?"

Det kom meget spontant fra en af dem at:

"Så skulle de flytte på Rostrupsvej. Det kommer så meget an på, hvor du bor henne."

"Det gør det virkelig."

Spørgsmålet gav anledning til videre sammenligninger mellem JSH og andre børnehjem, de har besøgt. Nogle af dem har selv erfaringer fra andre steder.

"Og nogen gange, fordi nogen gange når jeg hadede Rostrupsvej. Men dem (andet sted. redg.), da var det en åbenbaring, jeg var så glad for at bo på Rostrupsvej."

"Det er bare ærgerligt, at der er så stor forskel på børnehjem, man har et til fælles."

"Jeg tænker, at der er virkelig umulige børn. Dem man virkelig ikke kan arbejde med. Dem der altid kommer hjem med to betjente bag sig. De skider stort set på alt."

"Jeg tror også, at de har det med at sætte børn sammen. Alle de kriminelle sætter de der. Man samler dem alle sammen, efter hvordan de er."

"Rostrupsvej det er små børn og store børn. De små børn de kan være pisse irriterende, men man får sådan alligevel lidt kærlighed til de her små møgunger. Man får lidt mere respekt for det. For hvis det var en ungdomspension. Altså jeg boede på hyblerne på X gårdens ungdomspension. Det var nogle fuck-rødder, fordi de respekterede slet ikke hinanden. Hvis man var træt og gerne ville i seng, fordi de skal tidligt op, det er virkelig fuck-fingeren. Hvor vi måske tit oppe på 2. sal tit larmede, så kom pædagogerne op og sagde, hallo mand, vi har lige puttet de små og det har taget mig tre timer. Så blev vi stille."

Interview 2

I dette fokusgruppeinterview deltog 7 unge kvinder i alderen 21 – 31 år. De seks har boet på JSH fra de var ca. 13 år og en har boet der fra omkring 9 års alderen. De har boet der, til de var 15 – 18 år. De seks af gruppedeltagerne har boet på JSH i samme periode, forstået på den måde, at de i en periode af deres liv har boet der sammen i kortere eller længere tid. Den syvende var flyttet fra institutionen, før de andre blev indskrevet. Tre i gruppen arbejder indenfor det

pædagogiske område. En er i gang med uddannelse til pædagog. En er selvstændig forretningsindehaver. En arbejder i butik og en er ansat i en statsvirksomhed indenfor service.

De syv unge har mødtes mellem 8 og 12 år i gruppen ”Gamle Børn”. De tre af dem har egen familie og flere af dem har børn. En bor sammen med sin kæreste og er gravid, de tre andre bor alene eller sammen med kærester.

Analyse af temaet normer og værdier

Gruppen fortæller, om de normer og værdier de har oplevet på JSH. De taler om, hvilke normer og værdier de synes har været så vigtige, at de er blevet en del af deres voksenliv.

En af de normer og værdier de unge taler om, er vigtigheden af at møde til tiden

”Jeg bliver irriteret, på ham der ikke kommer til tiden, jeg prøver virkelig at komme til tiden generelt. Jeg kan godt forstå i dag, at de er blevet irriteret over, at man ikke er kommet til tiden.”

”Ja, men også det der med at komme op og i skole og på arbejde, det har jeg også altid. Jeg tror, det er derfra det er kommet. Jeg er blevet vækket og tvunget i skole”.

”Jeg har i hvert fald også altid kommet til tiden, da jeg boede der, på nogle områder – grimen – og det virker meget og det lever jeg efter i dag.”

I det følgende fortælles mere om, hvilke normer og værdier de har taget med sig og som i dag påvirker deres dagligliv.

”Jeg synes det der er vigtigt, er det med at spise sammen i en familie... jeg bliver så hidsig, hvis ikke folk sætter pris på det at sidde sammen og spise, det mor har lavet... og jeg snakke med en ekskæreste for ikke så længe siden, hvor jeg sagde, at når jeg får børn, så skal de op en time før skole, og så skal vi sidde alle sammen og spise morgenmad. Det er meget vigtigt for mig og det har jeg fra Rostrupsvej.”

”Jeg ser også Rostrupsvej som sådan en lille Emma Gad. Hvordan gebærder man sig i forskellige situationer, nu siger du omkring bordet og om ens værelse bliver ryddet op. Men det er ligesom den der dannelse af, hvordan er det vi gerne vil have, at vores egne børn skal fremstå ... almen sund fornuft, eller de der gængse regler. Uden at det bliver strikst og armene ind, men sådan nutidig Emma Gad, som giver de der spilleregler for, hvordan man skal fungere i forskellige situationer. I det sociale, personligt.”

I: ”Kan i genkende det?”

”Jeg har jo ikke boet der så længe som alle de andre, så jeg har nok ikke, det er nok ikke det, der har sat det allerstørste præg på min verden. Jeg tror allerede, at mange af de ting, har jeg indlært – eller ikke-indlært på det tidspunkt. Jeg tror desværre ikke, jeg har lært nok af det. Jeg tror jeg var meget min egen herre og stak af, gad ikke høre på nogen, tog ikke noget til mig. Jeg tror først, at det er kommet senere.”

”Jeg tror, jeg havde den sunde fornuft med hjemmefra, i hvert fald i forhold til orden og sådanne ting.”

”Jeg synes bare almindelig plig og orden, altså at respektere andre mennesker i et stort hus. Den respekt man har haft for andre mennesker, synes jeg har været, fordi man har boet der med – der har været en væg imellem – så har der altså boet 5 børn lige der. Så sådan noget generelt. Det kan godt være, at man på det tidspunkt ikke havde respekt for dem. Men nu kan man godt tænke tilbage på dem, og tænke ok, det kan godt være, jeg skulle have skruet lidt mere ned for musikken der, eller et eller andet. Så respekt for andre mennesker, det synes jeg virkelig jeg har meget af generelt.”

Traditioner

I udsagnene fortælles om traditionerne på JSH og der bliver givet udtryk for, at der har været glæde og gode oplevelser forbundet med traditionerne.

"De har i hvert fald været med til det der med både at fejre fødselsdage og hygge omkring. Det er det jeg mener med de ting der. Traditionerne, det står meget tydeligt for mig, at det er noget de har formået at skabe, at føle, at man var hjemme omkring de der hygge højtidere."

"Men det der med tradition, jeg kan da godt huske sommerfesten, julefrokosterne osv. Det synes jeg har været vigtigt for mig. Om det er det der har gjort, at det er vigtigt for mig at holde samling på familien, det ved jeg ikke. Min mormor har også gjort det, og så døde hun, og så er det måske det der eller en kombination, der gør at jeg synes det er vigtigt, at der er nogle faste holdepunkter og nogle faste ting at glæde sig til hvert år."

De giver også udtryk for, at der i forbindelse med hverdagen er vigtige gentagelser.

"Ja og slik, gud ja, vi havde fredagsslik hjemme hos os, disney-slik, hvad – grinen."

"Jeg synes generelt hygge. Hygge foran fjernsynet – og sådan nogle ting."

"Du sagde hygge og der tror jeg, at du mener det samme, som jeg talte om. Det er måske ikke så meget med at komme hjem til tiden, men det der med, at de faktisk formåede, at skabe et hjem ikke. Trykke rammer."

Kontrol og overvågning

er noget der har betydet meget for de unge under anbringelsen, men udtalelserne tyder også på, at de unge, set i bakspejlet, har fået en forståelse for, at der blev passet på dem.

"Jeg brød mig ikke om, at folk skulle sige til mig, hvad jeg skulle gøre og hvornår jeg skulle gøre det. Jeg brød mig ikke om, at folk sagde til mig, hvornår jeg skulle komme hjem. Så gjorde jeg det modsatte. Det er nok ikke noget, de har lært mig, det har jeg nok altid haft med mig, at jeg har været sådan der og ikke har hørt efter. Jeg har ikke set det, som de ville mig det bedste, selvom de sikkert ville. Jeg har taget, - de var på arbejde og fik løn for det og det var derfor, de var der."

"Der har jo været en grund til, at vi har været der. Der har været noget svært i hjemmet, så når man er kommet, har man jo været lidt rebelsk."

"Jeg tog det også meget negativt, men jeg kan huske engang da Y bare sagde, at jeg er fuldstændig ligeglad med, hvornår du kommer, - der blev jeg så skuffet og ked af det."

Som på alle døgninstitutioner skrives der dagbog på JSH. Pædagogerne er på arbejde på alle tider af døgnet og ikke hver dag. Dagbogen bruges af personalet til at orientere sig i forhold til den pædagogiske hverdag på institutionen. Dagbogen fylder utrolig meget i de unges bevidsthed og er noget, de alle har været optagede af.

Det har været et stort problem for de unge, at der har været skrevet om dem i institutionens dagbog under anbringelsen. Det har gjort dem opmærksomme på, at det var en institution og at de blev observeret. Generelt gav de i interviewet udtryk for, at JSH var deres hjem. Når de fortæller om dagbogen, fylder usikkerheden meget i gruppen i forhold til, hvad der blev skrevet om dem.

"Jeg kan huske, at jeg checkede dem og bad om at se min dagbog. De skriver dagbog hver dag. Og det var helt klart, at jeg skulle vide, hvad de skrev om mig. Og der checkede jeg folk, det var mere fordi jeg ikke vidste hvor jeg havde hende. Så bad jeg om at læse, hvad de havde skrevet."

"Måske stod der bare X har haft en god dag."

"Det er nok det jeg har haft det sværest med den der dagbog."

"Det har gjort en bevidst om, at der var nogen der, ligesom, man vidste godt, arh, nu kommer det i dagbogen det der. OK jeg skal nok lade være med det der. Og så ved alle det lige pludseligt. Vi stopper-lige-her agtigt. Man – de skriver ned, alle de ting man har lavet altså."

"Det har også ødelagt det der billede ikke."

"Jo det har gjort mig opmærksom på, at det her er observation, det er et sted det her."

"Jeg kan også godt huske, at på et tidspunkt tænkte jeg, om jeg skulle lade være med at sige nogle ting til Y, hvor jeg har været i tvivl, hvis det var en anden der var der, om det røg i dagbogen".

En overlevelsesstrategi bliver beskrevet af et par af deltagerne.

"Man kan godt stå der og sige noget, men du er velovervejet, når du har været der et stykke tid, for du ved godt, hvor det havner henne. Så hvis det ikke er noget, du vil have skal deles med hele huset, hvis du ikke er parat til det, så skal du holde din mund, den sidder helt klart i mig. Den er jeg flasket op med."

"Jeg har ikke fortalt ret meget. Jeg har bare... Først med det forhold nu. Men jeg fortalte ikke nogen om noget som helst. Det er først kommet senere."

Det følgende udsagn er tankevækkende i forhold til følelserne omkring en ungs anbringelse på institution.

"Men jeg tror det er vigtigt, når man arbejder sådan et sted eller ungdomspensioner, så er det enormt vigtigt, at man husker, at de unge mennesker der kommer er mennesker, der har taget ansvar for deres eget liv. Og man kan ikke bare gå ind i deres liv og forvente, at nu er du bare en normal 13 årig, som gør. Altså, jeg tror virkelig, at der går man ind, hvor den unge oplever det som manglende respekt og at der bliver overskredet grænser. Man er nødt til, selvfølgelig, at man som ung er nødt til at indordne sig. At der er en sengetid, og at vi forventer, at du står op om morgenen og tager til det du nu er i gang med. Og at man ligesom lærer det. Men jeg tror, at det skal være en proces, og at man ligesom skal lære det, fordi den unge har faktisk styret meget i mange år. Så man kan ikke bare forvente, at det kan blive fuldstændig normalt."

Analyse af temaet skole og uddannelse.

I det følgende udtrykker de syv interviewpersoner sig om deres personlige oplevelser og erfaringer fra deres tid på JSH. De udtaler sig omkring lektiehjælp, skolegang, samarbejde mellem JSH, familie og skole samt valg af uddannelse.

Til spørgsmålet om hvorvidt de fik støtte til lektiehjælp, fremgår at de fleste fra gruppen var omkring 13 år ved indflytning på JSH. De har ikke oplevet, at der har været den samme fokus på decideret lektiehjælp, som gruppen i interview 1.

En enkelt peger på, at det havde stor betydning, hvem der spurgte til lektierne, hvilken pædagog der var på arbejde, når de kom fra skole.

"Det kom an på, hvilken pædagog der spurgte, når du kom hjem. Om det var en du gad og lave lektier med. For jeg har da fået meget hjælp til lektier, og jeg er da selv kommet og har spurgt. Men det er da rigtigt nok, at det er nok ikke med alle jeg gider lave det."

Det er ikke muligt for den enkelte at have en lige tæt relation, tillid til og åbenhed overfor så mange voksne. De unge selekterer i forhold til, hvem de ønsker hjælp og støtte fra.

Tilliden fra pædagogerne til, at de unge selv kunne styre det med lektier fremgår af flere udsagn. De unges udsagn blev taget alvorligt.

"Det kan jeg faktisk ikke huske. – Grinen – Det kan godt være, at jeg når jeg kom hjem blev spurgt om jeg havde lektier for, men jeg tror at hvis jeg sagde nej, så var det bare det."

"Det kommer også an på hvilken pædagog det har været. Nogen sagde måske bare nå, og andre var mere: - nu tager du lige den bog op aftasken, jeg skal lige se. Jeg synes ikke det var strikseri med lektier. Hvis man sagde nej, så var det det. Det troede de på."

Det fremgår, på tilsvarende måde som i interview 1, at der tages udgangspunkt i det enkelte barns behov og ønsker. Lektiehjælp er ikke noget der foregår efter et skema eller i en samlet

gruppe. Hvis den unge helst vil lave lektier om morgenen, så bliver det accepteret og respekteret. Dette er med til at give institutionen et hjemligt præg.

En udtrykker det på denne måde.

"Jeg vil godt lige sige i forbindelse med lektiehjælp, når jeg tænker tilbage, så er de her børn delt op mellem pædagogerne der har aftenvagten og der er en opgave med at spørge, om der er nogen der har brug for hjælp. Det er ikke noget med tvungen lektiehjælp. Jeg kan huske, at jeg er blevet spurgt mange gange, om jeg havde lektier for, men jeg har også fået lov til at lave dem om morgenen. Jeg var en af dem der kunne finde på at stå op kl. 6, spise min morgenmad, og så lave mine lektier der. Jeg var ikke en af dem, der kunne lave dem om aftenen, så lavede jeg dem om morgenen, med den der nu var der om morgenen. Så jeg synes, de har været rimelig large med ikke at holde på, at de skulle laves der."

I interviewet fremgår det ligeledes, at JSH har valgt at ansætte lektiehjælp udefra. En erkendelse af at pædagogernes faglige kompetencer i forbindelse med at yde den bedst tænkelige støtte og hjælp til lektier ikke altid er tilstrækkelig, giver sammen med JSH fokus på ønsket om at støtte de unge i at få uddannelse god mening.

"Der er mange der har fået lektiehjælp udefra, som kom. Der var en der kom hver dag eller en gang om ugen."

"Ja jeg havde lektiehjælp i gymnasiet, fra en der kom en eller to gange om ugen, til matematik."

I følgende udsagn opleves det meget forskelligt fra deltagerne, om de har følt de har fået opbakning fra JSH omkring deres skolegang. Ligeledes er der forskellige opfattelser af, om der har været et samarbejde mellem skole og JSH.

"Jeg har haft meget opbakning. Især fra min kontaktperson Y. Så meget at det nogen gange var for meget. Hende og min klasselærer, dengang jeg gik i folkeskolen, var helt tætte sammen, men min klasselærer interesserede sig også helt vildt for mig og for hvordan jeg havde det, så de snakkede sådan på mundtligt basis meget sammen. Og interesserede sig meget for, hvordan jeg havde det, så jeg havde meget opbakning. Jeg fik også lektiehjælp i gymnasiet og så havde jeg rigtig meget opbakning der."

"Og til skolemøder og sådan, til møder, hvor min mor for eksempel ikke mødte op, så var de der altid. Det er dem der har været der med mig. Når der var de der møder, som der er når man går i folkeskolen, så var der støtte omkring det. Jeg har ikke haft brug for støtte som sådan, men havde jeg haft det havde de været der, det er jeg helt sikker på."

"Jeg var også 13 år, men jeg vil gerne sige til X, at jeg har ikke oplevet den der connection mellem skole og institution. Jeg husker ikke noget samarbejde mellem JSH og skolen. Jeg tror egentlig ikke min gamle klasselærer vidste hvad JSH var. For hun spurgte mig i 8.-9. klasse, og der havde jeg været der i nogle år. Så dialogen mellem dem har ikke været særlig stærk."

"Jeg tror heller ikke der var samarbejde mellem Rostrupsvej og min skole."

Den store forskel på udsagnene kan være et udtryk for, at de unge med et langvarigt ophold på JSH har haft en oplevelse af et kontinuerligt forløb, hvor der hen ad vejen er opbygget et samarbejde. Det kan også skyldes, at nogle af de unge har haft en tæt kontakt til deres forældre eller andre familiemedlemmer, som har været de primære kontaktpersoner i forhold til skolehjem samarbejdet. De unge, der udtrykker at de ikke har haft brug for støtten fra JSH, udtrykker samtidig at de er overbevist om at støtten ville være der, hvis de bad om den. Hvor deltagerne udtrykker, at de ikke har haft brug for støtten, bliver det underbygget med en opfattelse af, at de klarede det godt nok selv og ikke som en manglende mulighed på JSH.

"Jeg husker ikke noget samarbejde mellem Rostrupsvej og min skole. Måske fordi min mor selv var den der deltog i forældremøder og skole-hjemsamtaler. Jeg husker stor opbakning med lektiehjælp, hvis jeg bad om det. Jeg havde egentlig en rimelig god finger på selv, på det tidspunkt, om hvad jeg ville og ikke ville."

"Jamen, jeg passede min skole meget selv, så jeg tror ikke det var så nødvendigt for dem at blande sig, men jeg kan huske, at da jeg gik i gymnasiet skulle der dannes et forældreråd i gymnasieklassen. Og jeg kan huske at Y meldte sig til det, og jeg blev vildt overrasket, og spurgte: Kan du det? Det var jeg meget glad for. Det var underligt, at der var en der kunne melde sig og deltage aktivt. Hvad det så blev til det der forældreråd kan jeg ikke huske, men jeg husker tydeligt, at hun var interesseret, og det ville hun gerne."

I: "Kan du huske hvad det betød for dig?"

"Jeg kan bare huske at det betød noget positivt."

Deltagerne fortæller, i følgende udsagn, hvilken betydning det har haft for dem, at samarbejdet mellem skole og JSH ikke kun drejede sig om deltagelse i møder på skolen, men at de også lagde vægt på, at JSH var deres hjem, hvor klassekammerater og lærere kom på besøg.

"Jeg kan huske, da jeg gik i folkeskolen, da jeg lige var startet, da mindes jeg at min klasse var hjemme for at se Rostrupsvej. Det var et slags arrangement, at de skulle hjem og se, hvordan jeg boede, så de kunne se, at det var et helt normalt hjem, det var ikke noget med tremmer over det hele og sovesale og fængselsdragter og brød til mad. At det var helt normalt det hele."

"Jeg kan faktisk huske nu også, at min klasselærer engang godt ville se, hvor jeg boede og var på besøg på Rostrupsvej, og jeg kan huske at da jeg gik ud af 9. havde jeg klassen hjemme til morgenmad, inden vi skulle over på skolen. Så på den måde har de åbnet dørene."

I dialogen forekom flere gange en refleksion, hvor de ved et tilbageblik til tiden på JSH erkendte, at deres liv måske ville have set anderledes ud i dag, hvis de havde boet længere på JSH.

"Jeg synes jeg har haft det ok med skolen mens jeg har boet på Rostrupsvej, det er så gået lidt ned ad bakke efter jeg er flyttet derfra. Men det ved jeg ikke om det har med Rostrupsvej at gøre. Det var fordi jeg førte et andet liv da jeg var 15 år, var lidt ligeglad da jeg flyttede hjem igen. Men jeg tror mit liv havde set anderledes ud, hvis jeg havde boet længere på Rostrupsvej."

"Der var en overgang da jeg var 15 år, hvor jeg var lidt ude i problemer, da gad jeg ikke gå i skole. Og jeg kan huske at de fulgte mig i skole en overgang. Så de må have gået lidt op i det, men jeg ved så ikke....?"

I: "Blev du fulgt til skole. Hvordan havde du det med det?"

"Ad helvedes til. De skulle bare blande sig udenom, for jeg var jo voksen."

Et par deltagere fremhævede, at de efter at være flyttet fra JSH og i forbindelse med deres uddannelse, egentlig ikke havde den store kontakt med JSH. Alligevel oplevede de, at personalet viste interesse omkring, hvordan det nu gik dem. De husker specielt, at personalet mødte frem ved deres dimissionsfest. De udtrykker det således.

"Y var også på seminariet, da jeg fik mit eksamensbevis. Og det er jo ikke fordi jeg ser hende særlig tit gennem hele uddannelsesforløbet, men hun var der i hvert tilfælde den dag. Så de har været der på mærkedage. Og jeg har egentlig heller ikke haft brug for så meget andet end det, kan man sige."

"Men jeg har som X også oplevet at på mærkedage, fx da jeg var færdig på seminariet, at der var pædagoger til stede, men som ikke var mine kontaktpersoner. Så det kan også have noget at gøre med hvilke personer det er i forhold til. Nu tror jeg faktisk, at det er den samme kontaktperson vi havde dengang. At det måske også kan have noget at gøre med, hvad det er for en person i forhold til hvor meget samarbejde der er."

Valg af uddannelse

Deltagerne blev spurgt om, hvad og hvem der har haft betydning for de uddannelser, de har valgt.

Som vi skrev i indledningen, arbejder tre ud af syv i gruppen indenfor det pædagogiske område og en er lige startet på pædagoguddannelsen. I dialogen udspandt sig en snak om det bemærkelsesværdige ved, at så mange havde valgt at uddanne sig indenfor det pædagogiske fagområde.

"Det er jo lidt bemærkelsesværdigt, at vi er så mange der vælger indenfor det samme. Et eller andet sted må det jo have påvirket. Men jeg tror egentlig, at jeg allerede fra barnsben har været en oplagt pædagog. Jeg startede med nogle år som medhjælper og så ind. Og så har jeg en mand, som er far til det barn jeg nu har haft i 11 år, som kommer fra en pædagogfamilie. Så der kommer også nogle påvirkninger derfra, tror jeg, i kraft af at jeg hele tiden har arbejdet med mit eget, så har det alt i alt gjort at jeg skulle have den uddannelse, tror jeg."

"Det er jo svært at vide, hvad der har gjort at man er havnet lige her. Men det var heller ikke. Jeg drømte om at blive journalist i virkeligheden. Det var mere nogle ting som skete i gymnasiet, som gjorde at. Og så fik jeg et job som medhjælper bagefter, og det var egentlig der jeg fik lyst til at tage uddannelsen. Men det er stadig ikke det der er min drøm, det var bare uddannelsen. Men det er jo også, der er jo mange ting der spiller ind. Hvad skal man have i snit for at komme ind på de forskellige ting. Der er jo mange ting der afgør det, men måske også at det her det kan man, det her det ved jeg fandeme noget om i forhold til andre."

"Jeg tror at grunden er, dels har jeg boet derovre og set nogle ting, og måske følte at jeg havde noget at bidrage med. Og så har jeg jo selv fået mine børn, og det har jo så selvfølgelig endnu mere underbygget at jeg tænkte. Måske skulle jeg prøve børnehave eller dagplejemor. Og så har det altid generet mig meget, at jeg tænker ufattelig meget over tingene. Det irriterer mig meget, og så var det at jeg måske skulle bruge det til noget, at jeg havde boet derovre og tænkt så meget over tingene. Det var nok det der gjorde at jeg tænkte at, ok, så gør jeg det sgu' nu."

"Jeg har nok altid overvejet pædagog som jeg så er begyndt på. Selvom jeg ikke altid har syntes, at pædagoger var lige dejlige. Der har været pædagoger, der var meget pædagogiske, som jeg bare var træt af, og hvor jeg tænkte, at hvis jeg nogensinde bliver som dem. Det var noget som skræmte mig fra at tage uddannelsen. Så det har taget mig lang tid at finde ud af at jeg behøver jo ikke at blive sådan. Og jeg kan jo gøre tingene på min måde. Jeg har noget andet at bidrage med. Det at jeg har boet der har måske gjort, at jeg har valgt det nu. Men det er jo mange år efter. Det er 12 år siden jeg flyttede derfra."

I udsagnene ses, at der er mange forskellige opfattelser af hvem og hvad der har haft betydning for valget af uddannelse.

En deltager er meget klar på, at det ikke er JSH der har haft betydning for hendes valg af uddannelse.

"Ikke nogen på Rostrupsvej for mit vedkommende. Jeg valgte kontoruddannelsen efter jeg flyttede derfra. Jeg tror jeg flyttede mens jeg gik på HG. Jeg fik en kæreste, som jeg flyttede sammen med, da jeg var 16½ tror jeg. Sådan med ½ års udskrivningsperiode fra Rostrupsvej, hvor jeg kunne komme tilbage, hvis det gik i vasken. Men det gik jo fint."

"Jeg kan se med hensyn til valg af uddannelse dengang. De var der jo når man spurgte dem. Jeg havde ikke så mange andre at snakke med som var så interesserede."

I nedenstående udsagn udtrykker nogle af deltagerne, ved et tilbageblik til den periode af deres liv, at de har manglet støtte fra deres familie og JSH.

"Med efteruddannelse synes jeg ikke der har været nogen opbakning. Det er også derfor jeg kun har 9. klasse. Der var ikke nogen til at presse mig i nogen retning om overhovedet at tage en gymnasieuddannelse eller noget der minder om. Jeg kommer nok aldrig til at tage en"

uddannelse, tror jeg. Jeg boede i egen lejlighed og skulle betale min egen husleje, og det er svært, hvis man skal på SU og betale sin egen mad, husleje og telefon, som man overhovedet ikke er parat til når man er så ung. Det har nok også haft noget med det at gøre.”

”Det samme her. Jeg flyttede hjem til min mor da jeg var 15 og hun har ikke presset mig ud i noget. Selvfølgelig ville hun mig det bedste, men hun har ikke presset mig mest med skoleuddannelse rådgivningsting. Så jeg tror også at jeg mistede kontakten, til nogen der kunne støtte mig i den retning. Så jeg har støttet mit eget show, tror jeg.”

I: ”Kunne I tænke jer at det havde været anderledes?”

”Ja selvfølgelig.”

I: ”Hvad kunne du tænke dig?”

”Det kunne da være rart at have en studenterhue, som alle andre har. Men det har alle jo, det er normalt. Når folk spørger, hvor har du gået på gymnasiet, så jo hvis jeg havde boet hjemme hos mor og far eller på Rostrupsvej, så havde jeg nok fået den.”

”Jamen alle de drømme som jeg har, og måske ikke har gjort så meget ud af, har været grunden til, at det ikke er blevet til så meget er, at jeg ikke har fået så meget støtte fra Rostrupsvej, som faktisk er de eneste som kunne have støttet mig.”

I: ”Hvad kunne du ønske dig, at de havde gjort på Rostrupsvej?”

”Sparket lidt til mig. Det er sådan: nej, det lyder spændende.”

”Jeg tror også at der er nogen der har brug for at blive sparket mere til end andre. Der er mange her der vidste hvad de ville og ikke havde brug for at der var nogen der mødte op udover til mærkedage. Og så er der os andre der skal følges til skole og motiveres. Der er meget forskel på folk. Hvis jeg ikke havde brug for, eller hvis X ikke havde brug for at nogen fulgte jer i skole, eller nogen der sagde at I skal have en uddannelse, så – jeg tror bare at nogle har mere brug for at blive sparket bagi end andre.”

Analyse af temaet netværk og familie.

Gruppen bliver bedt om at tale om, hvad der skal til, for at man får et godt netværk med familie og venner. I spørgeskema undersøgelsen har 100 % svaret ja til, at de har et godt netværk. De fleste taler om netværket på JSH, som en vigtig del af deres netværk, men også om deres netværk i forhold til venner og familie, om den betydning venner har og om de krav de selv stiller til venner.

Venner på JSH

Gruppen udtrykker, at det fællesskab de har oplevet på JSH har været en meget vigtig del af deres liv. I forhold til, at institutionen lægger megen vægt på, at lære de børn og unge der bor der, at drage nytte af hinandens erfaringer og bruge hinanden i det omfang det kan lade sig gøre, giver de i gruppen udtryk for, at det er det de gør i dag.

”Mange af mine venner sidder her jo i dag.”

”Soldaterkammerater.”

”Men det er jo jer. Jeg har minder fra barndommen med Jer. Den gode tid af min barndom mens jeg har boet der. Det er ikke fordi det har gået helt ad helvede til ellers, men der har været mere styr på tingene, og styr på mit liv dengang.”

”Jeg synes jeg har brugt jer og at vi har brugt hinanden. Sådan har jeg følt det.”

"Jeg har jo ikke haft så mange venner hjemme i min barndom som sådan, jeg har brugt mange af dem der boede der tror jeg. Øh jeg har nok ikke rigtig vidst, hvilket ben jeg skulle stå på i forhold til veninder. Så har det været nemmere, med dem der så sidder her."

Det fremgår af dialogen i gruppen, at de nærer mange og varme følelser over for hinanden, at de er trygge i hinandens selskab og at det er tilladt også at tale sammen om, hvad der er svært. Det er vigtigt at kunne se tilbage, og at kunne huske sin barndom.

I dialogen kommer gruppen ind på spørgsmål om, hvordan de er blevet mødt af andre, når de fortæller at de har boet på institution. De fortæller om den ballast, de synes institutionen har givet dem, at JSH har været deres hjem. Alle giver udtryk for, at Rostrupsvej er et hjem. De synes, at de er blevet støttet meget, i forhold til eksempelvis at kunne have kammerater med hjem.

"Vi kan jo godt skabe os det samme netværk, som andre børn kan, spørgsmålet er hvordan andre børn ser på os, fordi vi har boet der hvor vi har boet, eller når vi er i skolen og så siger, at vi bor på børnehjem. Det er jo, hvordan andre har det, men vi er jo velfungerende børn, der kan skabe det samme netværk som andre, synes jeg."

"Jeg kender rigtig mange, der har boet andre steder også, og jeg har været andre steder, og der er en kæmpeforskel på, hvad pædagogerne på Rostrupsvej gør og hvordan de ser på os, og hvordan de får os til at se på os selv, i forhold til andre steder. At vi er mennesker, børn og det er vores hjem, hvor andre steder har jeg oplevet, at det har været – jeg ved ikke hvad jeg skal kalde det – anderledes, fordi de har boet der, og at det ikke var noget man skulle være stolt af. Det er helt klart pædagogerne på Rostrupsvej, der har gjort den forskel. 100% altså."

"Jeg tænker, at den venskabsgruppe jeg har i dag, som er mine rigtig nære venner, de er etableret dengang på Rostrupsvej-tid og er fulgt hele vejen igennem. De kender mig for den jeg er, familieforhold, og det er også nok fordi Rostrupsvej har været et hjem, hvor det har været ok, at have venner og veninder sovende. På den måde har det jo været en styrkelse af, at det var mit hjem og ikke bare en institution. Det har støttet mit netværk i dag, fordi de er fulgt med op."

"Jeg har haft venner med hjemme på Rostrupsvej, det har jeg sgu aldrig haft hos min mor vel. Fordi jeg aldrig vidste, hvordan hun var eller hvordan der så ud derhjemme. Så dethar jeg jo nok gjort derovre. Så jeg har nok haft et bedre netværk ved at bo der, for jeg ville aldrig have taget venner med hjem til min mor for eksempel."

"Det der med at venner kunne betyde mere end familie. At man ikke behøver at være af samme kød og blod for at det betyder rigtig meget. Jeg tror, at pædagogerne på Rostrupsvej har gjort, at jeg ser på mennesker, at det er dem der kan bidrage med noget positivt, det er dem jeg ser. Og dem er der jo masser af."

Øvrige netværk

Det understreges af flere fra gruppen, at de oplever et dilemma i forhold til både at vide at de er gode nok og det at have behov for at blive bekræftet. Det betyder, at de ud over de krav de stiller til sig selv om at være perfekte, stiller meget store krav om respons fra netværket.

De fleste i gruppen er optaget af dette dilemma. De fortæller, at det er noget de tænker meget over og er opmærksomme på.

"Det påvirker jo ens netværk, på den måde, at jeg stiller enormt store krav til dem. Også fordi jeg selv leverer varen i forhold til venner. Jeg tager initiativ til det og ringer, og inviterer til det ene og det andet, har stor energi til alt, både til arbejde og til det andet. Og så bliver jeg bare enormt skuffet, når folk ikke gør det samme, eller orker det samme, eller kan det samme, eller ..Det kan du jo ikke forvente, og det kan være, at du i virkeligheden selv skulle skruer lidt ned nogle gange, så bliver jeg i tvivl. Er jeg vigtig for dem, når de nu ikke har ringet i 3 uger, eller – og så nogen gange bliver de lagt på is alle sammen". "man får lige den der. Betyder man nu noget, er man vigtig. Og samtidig kan jeg godt se, at mine krav til dem er urimelige."

”Det at man sætter tingene op på en piedestal, og man har høje krav til andre, men man stiller også høje krav til sig selv. Og jeg bliver eddermagne mig meget mere gal på mig selv end andre, hvis jeg ikke gør det godt nok. For mit vedkommende er det i høj grad, jeg er ved at lære mig selv de sidste par år, at jeg skal prøve at sige til mig selv at det er godt nok. Jeg kan ikke være en perfekt mor, i rengøringsverdenen og være på job på samme tid og være lige god til det hele. Det kan jeg bare ikke – og det er der sku nogen der kan – hatten af for dem ” Det er ok, at der er en masse støv i krogene, hvis jeg har brugt tid på mine børn, men jeg er først ved at lære det nu.”

”Jeg tror at det der gør, at jeg ikke har det dilemma med mig selv, at jeg er omgivet af både min egen familie og min svigerfamilie i dag og de roser, roser, roser, og roser på arbejde, så et eller andet sted er det måske også mig selv der stiler. Jeg knokler måske mere for at få ros. At man kan sige, jeg leverer sku varen, det her det kan jeg. Giver sig selv til man er træt om aftenen. Men det gør så måske også, at når der er lidt negativt ind imellem, eller der er nogle ting jeg bliver spurgt om, så tager jeg det ikke så personligt, så det rammer mig ikke på den måde.”

Dilemmaet viser sig også i forhold til det netværk, som rækker ud over familien.

”Jeg snakkede også med nogen veninder om, at man på den ene side, at man på den ene side er vi enormt stærke, fulde af selvtillid, ved hvad vi står for, står ved os selv. Og samtidig har man bare dette enorme behov for bekræftelse. Både fra veninder, alle mennesker, arbejde, og det er på alle ting. Det er enormt frustrerende.”

”Man tager vel også, når man får ris fra andre mennesker, synes jeg man tager det – også fra andre familiemedlemmer, eller arbejdsrelationer. Man tager det meget til sig. Helt vildt. Hvis min chef siger noget negativt til mig, så tager jeg det meget nært. Jeg er lige ved at tude og det er sku trist at have det sådan, synes jeg.”

”Det gør jeg altså også. Jeg tager det altid for det værste og folk kan overbevise mig 10 gange, men jeg forstår det stadigvæk ikke. Altså sådan er det også med min kæreste. Hvorfor pokker vil du have mig – jamen fordi du er smuk og dejlig og det er dig jeg er forelsket i. Jamen er du sikker og hvorfor, jeg kan jo ikke se noget specielt smuk ved mig.”

”Som om jeg ikke helt hviler i mig selv og ikke helt stoler på andre.”

”Jamen der er mange der ser det, som har det sådan, at fordi man har boet på børnehjem, så er man helt nede, og så er det ekstremt flot klaret, hvis du har fået arbejde overhovedet.”

En enkelt i gruppen kommer med et andet udsagn

”Det kan jeg ikke nikke genkendende til. Jeg er måske lidt atypisk, hvad det angår. Jeg har ikke brug for at blive anerkendt, men måske folk omkring mig er gode til at gøre det, så jeg ikke får behovet. Men jeg tror, at jeg har lært at skelne lidt med det der personlige fra arbejdsammenhæng. Selvfølgelig er der nogle ting der rammer dybere end andre, men jeg tror, at jeg er blevet sådan lidt nogle gange, at der går fornuft i meget af det. Den fortæller mig, at nu er det, det du skal koncentrere dig om.”

Egen familie og børn

Flere af de unge i denne gruppe har etableret egen familie og har fået børn. Det ser ud til at betyde meget for dem, at være accepteret og afholdt af svigerfamilien og blive en del af en ny familie.

Det betyder også nogle overvejelser i forhold til egne børn og hvordan de skal delagtiggøres i egen opvækst.

”Så har jeg jo kendt min mand i rigtig mange år – siden jeg var 15, og du har faktisk også kendt din i rigtig lang tid, så har man jo fået en familie gennem der ikke, og jeg ved ikke. Altså jo, jeg har jo ikke snakket så meget med dem dengang, men de har jo gjort rigtig meget for mig. Holdt studentergilde og den slags, det var mine svigerforældre der holdt det. På den måde har jeg jo fået en familie der. Og jeg kan mærke, at det er ekstremt vigtigt for mig, at

mine børn har de bedsteforældre. Fordi der ikke er nogen på min side. Så jeg dyrker næsten mere hans familie, end han gør.”

”Det gør jeg også.”

”Ja man gør mere for at invitere til ting, fordi man sætter stor pris på det der.”

”Som X flyttede jeg direkte fra Rostrupsvej sammen med min kæreste og vi fik barn. Vi fik barn inden der var gået 1 år, og hans familie, som er en meget stærk familie, som har meget samvær helt op til oldeforældre, har stor betydning for mig. Og det er nok en styrkelse – en forlænget arm fra Rostrupsvej.”

”Og min svigerfamilie i dag er min mor og far. De har jo så erstattet. Jeg har jo stadig min mor, men hun har set min datter 2 gange. Hun sender fødselsdagskort, men hun er ikke interesseret i at se hende på den måde. Hvor min svigermor kan komme kørende direkte hjem fra ferie, og inden hun kommer hjem fra lufthavnen, så har hun været omkring vores hus.”

”Min mand har 3 brødre, og de har så kærester, koner og børn, og så er det den vej, - jeg ved egentlig ikke hvad jeg skal sige til mine børn den dag de spørger med hensyn til mormor og morfar. Jeg ved ikke hvad jeg skal sige som sådan.”

”Mine børn spørger meget, det interesserer dem rigtig meget, det er altså meget sjovt. Og vi har faktisk aftalt, at de skal med over at se Rostrupsvej. Altså så de får billede på, hvor jeg har boet, hvad det er for et sted. Fordi de har spurgt rigtig meget. De er 8½ og 6. Det startede med, hvem kørte egentlig bilen, da du var lille – jamen vi havde ingen bil – så derfra.”

Pædagogernes omsorg

Vi kan se, at det har haft meget stor betydning, at pædagogerne har involveret sig i se unges liv. Omsorgen er blevet opfattet som hjælp og støtte i forhold til at kunne tackle svære situationer. De unge har følt sig forstået.

”Jeg havde en helt klar episode, hvor jeg var sådan, hvor det var ok, at få at vide at det var forkert. Bl.a. så checkede jeg min mor, fordi jeg ikke var opmærksom på det. Vi flyttede ind sammen, X min søster og min mor og hun flyttede så hjem efter ca. 1 år. Jeg cyklede så hjem hver dag uden at tænke over det, men lagde lige vejen forbi, og fik så at vide – jeg blev spurgt, hvorfor gør du egentlig det? Ja, hvorfor gjorde jeg egentlig det. Da kom jeg til kort og det var egentlig for at checke op på, at hun havde det godt nok derhjemme. Men det der med at – nu tabte jeg tråden – Jo, det der med at man har indgroede, man har så mange, man skal passe på måden, om det er en belærende måde at fortælle mig, at jeg gør noget forkert i, at besøge min mor, eller man spørger mig om det der med – Hvis de kan give mig den følelse, som de faktisk fik givet mig, så tager de læsset af og så er det en dejlig følelse.”

”Jeg tror også, at det er jo igen, hvem der kom til en og hvem man havde. Jeg synes, de var smadder gode til at yde omsorg overfor mig, dem jeg nu gad at komme til. Og dem jeg ikke gad at komme til gjorde det ikke. De sagde jo heller ikke mig noget på den måde. Sådan er det jo også i dag, der er nogen der siger en mere end andre og som man har mere med.”

”Men det der med, at de faktisk formåede at skabe et hjem, ikke. Trygge rammer. Man har jo også besøgt andre institutioner, arbejdet et sted, og altså det er noget helt andet. Der er virkelig mange steder, som er lange gange, nøglebundter, voksne der altid sidder på et kontor. Spisning foregik mere spisesals agtig, altså hvor det her mere var et hjem. De formåede, at gøre det mere til et hjem, og de formåede også altid et eller andet sted at skabe en god stemning, altså, nu kender i Y ikke. Altid griner hun jo. Det er jo fandeme lige meget hvad, jo. Så kan hun sidde der og grine.”

”Man kunne sidde oppe på værelset og høre, at hun grinede helt nede i stuen – Helt deroppe.”

”Men så er der også de ordnede forhold og trygge rammer. Ordnete forhold, som man måske ikke var vant til hjemme.”

Relationer til pædagoger og andre ansatte

Det har været afgørende, for de relationer der eksisterer mellem pædagogerne og de unge, at pædagogerne ikke kun har været professionelle, men også har brugt deres personlighed i arbejdet. De unge udtrykker, at dette har været afgørende for et godt forløb – uden en relation kan der ikke opbygges den tillid, de unge hele tiden afprøver om er til stede. I gruppens dialog høres mange udsagn i forhold til at føle JSH som hjemmet og trygheden.

”Jeg havde overhovedet ikke været på Rostrupsvej siden jeg flyttede, i 5 år, men da jeg blev gravid tog jeg derover.”

”Jamen jeg tror ikke, jeg var så bevidst om det dengang. Men hvis jeg kigger tilbage, så tror jeg da netop at, jeg kan se nu, hvor jeg er blevet gift og har fået børn og alle de der ting – Det er jo lige i de der situationer, man bruger sin familie meget. Og der kan man sige, at man så har søgt derover i stedet for ikke. Det kan jeg se i dag.”

”Det der står stærkest for mig er tillid. Tillid til mig som person, tillid til, altså tillid. Det tror jeg betyder mest for mig.”

”Den der personlighed, som vi også har været inde på. At de, selvom de har jo ikke på den måde involveret os i deres eget. I al fald kun få af dem. Men de har alligevel formået at give lidt mere af sig selv, tror jeg. Som man måske er bange for andre steder. Fordi man er bange for at overskride den der grænse med at være professionel. Det synes jeg egentlig, de har formået og køre på det der. Balancen har været utrolig fin.”

”Sådan har det bare været, at det var ok at være ikke-pædagogisk og jeg har følt mig sindsygt speciel og det gør jeg stadig. Og jeg kan stadig tage over på Rostrupsvej og jeg går ind af bagindgangen stadigvæk. Jeg er iskold. Og de aner ikke hvem jeg er, når jeg kommer ind, fordi de er nye. Nåe, men jeg er X, og så ved de godt hvem jeg er. Altså, så har de hørt om mig – pause – det er det bedste sted i hele verden, altså.”

”Jeg synes også, at bare det der med at de har været menneskelige. De har ikke været pædagoger. Når jeg skal sige til andre folk, at jeg har boet på Rostrupsvej, så har det ikke været sådan børnehjem. Det har været min familie og det sted, hvor jeg sådan, og jeg føler ikke at jeg, at det er et børnehjem jeg har boet på. Jeg har bare boet et andet sted end hos min mor. Der synes jeg, at der er en stor forskel fra andre steder, fordi når man kom hjem var det bare sådan hej-hej, og så gik jeg op på mit værelse. Det var ligesom at være hjemme, der var bare nogle andre mennesker omkring en. Man havde bare en stor familie i stedet for en mor, ikke. Ja, præcis det, søskende i forskellige aldre.”

I gruppens dialog vedrørende tilknytning til JSH, taler de om, hvor vigtigt det er at pædagogerne bruger sig selv som mennesker, udtrykket ”ægte voksne” bliver brugt. I udsagnene ser vi en selektering, i forhold til hvem man knytter sig til. Det bliver udtrykt, at det er vanskeligt at etablere en relation ”når folk er der i kort tid”.

”Jeg kan huske, også som vi snakkede om tidligere om at blive observeret, der var meget stor forskel blandt pædagogerne, ... børnene er gode til at observere om det er ægte voksne. Og jeg kunne meget hurtigt afspejle, hvilke voksne, der havde læst sig til det her eller om der var personlighed bagved. Og også nogle gange de voksne som selv havde nogle ar på sjælen. Om det var noget der ligesom var noget, de havde gennemlevet selv, eller om det var noget de havde brugt 3½ år på seminaret for at lære. Det kan man godt mærke, når man står i det.”

”Men jeg tror også, at når der kommer vikarer ind, f.eks. i 3 måneder, på sådan et hjem, så kan man ikke bare give sig. For man ved jo, at de går igen. Det er svært at få et forhold til dem, for de går jo igen.”

”Så nogen gange har man lige testet pædagogerne. Er I for mig, eller går I bare igen.”

Gruppen talte om den utryghed de følte, når de faste pædagoger ikke var på arbejde i weekenden og hvad det betød for dem, når der var nogen på arbejde de ikke kendte godt.

"Jeg kan også huske, når der var de der weekender, når der ikke var nogen fast. Jeg blev irriteret og jeg følte mig usikker og utryg. Jeg kan ikke forklare det, det var bare ikke det samme. Åh, kan det ikke bare være mandag, og så kan der komme en eller anden. Det behøvede ikke engang at være ens kontaktpædagog, det kunne bare være en eller anden fast."

Analyse af gruppen "Gamle børn"

De syv unge bruger gruppen "Gamle børn" lidt forskelligt. Dem der har stiftet familie, deltager ikke så ofte som de øvrige. De giver alle udtryk for, at det er meget vigtigt for dem at have kontakt, både til de øvrige i gruppen og til pædagogerne. De betragter gruppen som deres bagland. Gruppen er stedet hvor de deler oplevelser fra deres barndom. Flere gange fortæller de om, hvor vigtigt det er, at der er nogen der kender deres historie. En taler om anbringelsen på JSH, som "den der skjulte tid".

I: "Hvordan bruger I gruppen med pædagogerne Y og Y og hvad betyder den for jer?"

"Når jeg ser tilbage. Jeg har jo ikke en stor familie. Jeg ved ikke, om der er nogen der kan huske, hvordan det gik mig dengang. Men jeg føler jo, at det er jer der sidder her, der er mit bagland, og pædagogerne, som kan huske min barndom, som jeg måske har glemt i løbet af årene. Eller som min mor måske har glemt, ikke. Jeg har da trang til at se jer. Jeg savner jer, når jeg ikke bor der. Det er jo så ikke altid, at jeg kan komme, men jeg har da et behov for at se jer. Det er nok som man har behov for at se familie. Jeg har nok mere behov for at se jer end jeg har behov for at se min mor, ikke. Det lyder mærkeligt, men jeg føler mig mere knyttet til jer på en eller anden måde. Ikke i blodets bånd, men I har jo været mine søstre i de 4-5 år vi har boet sammen, ikke. Men det er jo jer, jeg har minder fra barndommen med. Den gode tid af min barndom, mens jeg har boet der."

"Jeg vil ikke være denne her gruppe foruden, og jeg kommer også troligt næsten hver gang. For det vil være en del af mig der forsvandt, hvis jeg ikke kom her. Det er en del af min ungdom, eller hvad man nu kan sige. Det er jo nok den der skjulte tid der så vil forsvinde, hvis jeg ikke."

De unge fortæller, at dengang da de boede sammen, vidste de ikke så meget om hinandens baggrund. Det er noget, der er kommet igennem årene. I gruppen er skabt et fortroligt og trygt rum, hvor de støtter hinanden og deler hinandens historier.

"Fordi jeg synes at jeg først, at jeg nu efter at vi er blevet voksne og mødes. Der kan jeg huske (at jeg, red.,) engang, da vi kørte hjem, spurgte: Du, hvorfor boede du der egentlig. Det havde jeg aldrig vidst, på trods af at vi boede sammen et år eller to. At man egentlig ikke vidste så meget om hinanden. Man vidste bare, at der var et eller andet og måske havde man sine forestillinger om, at det nok lignede hvorfor man selv var der. Men det var jo egentlig ikke så vigtigt."

"Vi kan bruge hinanden til at snakke om de ting, og så falder der nogle ting sammen, når man så sidder og snakker om mærkelige familieforhold eller sådan nogle ting, ikke."

Det fortælles, at møderne i gruppen i høj grad er præget af hygge, sjov og godt samvær med hinanden og pædagogerne Y og Y. De udtrykker glæde og varme, når de fortæller om, hvordan de ser frem til at mødes med de andre. Gruppen er et trygt sted, hvor de i høj grad kan være sig selv.

"Man ser frem til de dage, hvor vi skal mødes, som der også er blevet sagt. Det er noget, man tager sig tid til. Altså hvis man ikke lige har tid til at se Y, så ser jeg hende i dag for eksempel. Det er noget, man tager sig tid til på en helt anden måde. Ikke fordi man ikke tager sig tid til veninder, men fordi man ved, at man skal nogle ting, at det er vigtigt at komme her og få snakket, få slappet af og bare være sammen med nogle, man bare kender rigtig god. Så for mig betyder det rigtig, rigtig meget."

”Vi kan jo sagtens ikke have set hinanden i ½ år, og så dropper man lige ind i gruppen igen og så går der lige 5 minutter, og så, bla, bla, bla. så snakker man bare igen, der er ikke fløvheder eller man skal ikke passe på, hvad man siger, fordi alle kender Y og Y. Vi kender alle hinanden..., der er ikke noget man skal tage af eller på, eller åh nej, nu skal jeg derhen i aften, nu skal jeg huske at være den der (personlighed). Det er lige meget, om der går ½ år, så er det ligesom det var i går. Man kommer ind og man er stadig den der gruppe, og man er stadig velkommen.”

”Det betyder også rigtig, rigtig meget for mig. Det er et af de steder, hvor jeg aller-aller mest er mig selv. Det er mine fortrolige, de tætteste mennesker i mit liv, de er her i den her gruppe, og det er overdrevet sjovt. Det er helt vildt, hvor sjovt det er. Ja, det er virkelig, virkelig, virkelig morsomt og det giver mig rigtig meget. Jeg glæder mig helt vildt. Ja det er det.”

En deltager udtrykker først, at hun ikke har så stort behov for at mødes, men kommer efterfølgende i interviewet frem med nogle tanker og følelser, hun ikke tidligere har delt med gruppen. Dette bliver betydningsfuldt for både hende og de andre.

”Men sådan en dag som i dag kan man sige. Det er jo også fordi, vi tit er sammen omkring sådan mere overfladiske ting, pakkekalender-leg og sådan noget. Men i dag, hvor vi har snakket om sådanne ting. Nu har vi stået og snakket oppe i pausen, ikke, at gud, hvor var det egentlig rart at høre, at der var nogen der havde følelser og sådan noget, som man selv har opdaget, at man havde. Så på den måde.”

Hun suppleres, af en anden der siger:

”Ja det var faktisk meget fedt, nogle af de ting du sagde, som jeg var gået rundt og troede at jeg var den eneste. At det var mig der var et eller andet galt med. Og så er der nogle andre der også, i denne her gruppe, der også siger det. Det er meget rart.”

En anden lægger vægt på, at hun ikke deler alt med de andre og pædagogerne.

”Jeg ville da lyve, hvis jeg sagde at det var alt jeg inddragede denne her gruppe i og også de to pædagoger, der står for det. Der er jeg blevet mig selv og har mit eget privatliv. Der er helt klart nogen ting, jeg ikke ville sige i denne her gruppe, og det ville aldrig blive naturligt for mig at komme til at se den på den måde. De har en meget stor plads i mit hjerte, men det er sådan meget i nogle bestemte henseender.”

Gruppen taler med megen varme og respekt om pædagogerne Y og Y. De taler om dem som deres ”stedforældre”, både da de var børn og nu. Pædagogerne er med til at skabe kontinuitet i deres livshistorie, de er betydningsfulde for de unge og de unge føler sig betydningsfulde for dem. De er i baggrunden som et omsorgsfuldt netværk.

”Men det er fedt at have muligheden for at komme og snakke. Det er fedt, at de kender en så godt, det er jo ens stedforældre på en eller anden måde, så de kender en på alle mulige mærkelige måder, som ens forældre måske..., så på en eller anden mærkelig måde, så de kender en, i den der svære periode vi var inde i der.”

”Også det der du siger med stedmor eller et eller andet. For eksempel, jeg har en udstilling lige for øjeblikket, hvor der var nogen der spurgte mig. ”Køber dine forældre så ikke et billede”, eller sådan noget. Det var så et tilfælde, nogen der ikke rigtigt kendte til mig, og der kom Y og Y, og de havde været nede og købe et billede, hvor jeg så lod som om, jeg sagde ikke noget, at det var min far og min mor. Dem der stod lidt derfra lod jeg tro at det var min mor og min far. Nå, men det var jo meget sødt. Det var helt vildt vigtigt for mig.”

”Det betyder vel også, at man føler at de interesserer sig for en, og for ens fremtid og nutid og ens liv. Og nogle gange dukker de op på ens arbejdsplads, så står de der og siger hej. Ja, det er noget man ser frem til, det er hyggeligt og man får en snak om, hvordan det var da man var yngre, for der var jo ikke så mange andre der ved, hvad for dumme og gode ting, man har lavet. De ting man lavede sammen, så det er rart.”

"... de husker og ved nogle ting, kan se nogle ting, eller vende nogle ting sammen med én, som jeg ellers aldrig ville have mulighed for at gøre. Så det har betydet enormt meget for mig."

"Jeg tror, at det et eller andet sted er vigtigt, at de går ned og køber dit billede eller tropper op og ser mit nyfødte barn, ikke."

De unge taler i munden på hinanden, om den opmærksomhed som de får fra Y og Y.

"Og skriver fødselsdagskort. Det får man hvert år."

"Det gør jeg altså ikke, så der er forskel på folk... Men jeg flytter også så meget, så der er ikke nogen, der kan finde min adresse."

"Feriekort. Julekort får jeg."

"Men på en eller anden måde er de inde og vise, at de er der, at de holder lidt øje med én, eller at man er vigtig eller betyder noget."

I: "Kunne I forestille jer, at *"Gamle Børn"* gruppen mødtes med nogle pædagoger, som I ikke kendte. Hvis det nu var nogle andre pædagoger, som skulle lave sådan en gruppe?"

Hertil svarer de prompte i kor:

"Nej, nej, nej, så kunne det ligeså godt ikke have været nogen."

"Så kunne vi ligeså godt mødes på en bar, men det er en del af mig, fordi det er igen den der linie, der er tilbage fra. Og det er jo lige dem der, det tror jeg."

I: "Hvis nu I skulle give en anden institution et godt råd med at starte sådan en *"Gamle børn"* gruppe. Hvad ville I sige, at de skulle gøre?"

De unge mener, at det skal være pædagoger, der er sig selv, autentiske og nærværende. De skal hygge sig med de unge, støtte dem og give gode råd, når de unge ønsker det. De skal vise interesse, respekt og være netværk. Være en slags reserveforældre, uden at blande sig for meget i de unges liv.

"At de skulle være menneskelige. De skal ikke være pædagoger, de skal ikke gå efter bogen, være dem selv i stedet for at sidde med en bog og sige, at sådan har jeg lært på min skole. Vær jer selv og tag nogle af de retningslinier for, hvordan man opdrager børn, det kan de godt tage med, men de skal bare være menneskelige."

"Hyg med dem og tag dem som de er."

"Jeg tror da, at lidt på samme måde, som når børn skal flytte hjemmefra, at det er klart, at mens man bor hjemme er der nødt til at være nogle regler, fordi det skal fungere som en familie. Men den dag man flytter hjemmefra, så skal de jo ikke styre ens liv længere, ikke blande sig på den måde i det, men bare være interesseret og være der til råd og vejledning og opbakning og det er jo det sådan en gruppe skulle gå ud på. At man kan gå hen og få råd og vejledning og opbakning, som man ikke kan få andre steder."

"Jeg vil bare sige, at for mig er det også sådan noget med at arbejdet ophører. Det skal være lysten, der driver det. Man skal ikke begynde at stable en gruppe op, hvis ikke det er hjertet, man har tænkt sig at gå ind.... hvis man vil have aften tillæg."

De andre unge griner, og en fortsætter

"Jamen, det kan jo godt stadig være en del af arbejdet, det er ok, men man skal meget nøje overveje, hvorfor man vil gøre det."

"Men man er bare nød til at kunne finde ud af, at hvis man sidder i en vigtig samtale, så kan det ikke nytte, at nu er klokken desværre. Da er man nød til at have en fornemmelse af, at så bliver man hængende eller så gør man det færdigt."

"Jeg synes, jeg ved ikke om det her har betydning for, om det her skal køre videre på andre institutioner, men jeg kan klart råde til, at det kunne være en god idé for andre institutioner at køre sådan noget."

"Også nogle gange kan man få mere ud af det, efter at man er flyttet. Det kommer an på, hvordan det er med de pædagoger, der tager det op, om de har kemien eller ej, som du sagde."

Konklusion

Vores opgave var, gennem de to fokusgruppeinterviews med tidligere anbragte unge på Josephine Schneiders Hus, at få belyst og uddybet nogle bestemte fokusområder fra spørgeskemaundersøgelsen. Formålet var, at blive klogere på, hvad det har betydet for de unge, at de en del af deres liv har været anbragt på døgninstitutionen JSH.

Vi ville undersøge, om de har tilegnet sig normer og værdier, som de kan bruge i livet fremover? Er de blevet støttet i forhold til skoleforløb og videre uddannelse? Er det lykkedes dem at skabe netværk og familie? Og hvad betyder det for dem, at være en del af *"Gamle børn"*? Vi valgte i interviewet, at lade de unge være eksperterne - at give de unge stemme, og ud fra deres udsagn belyse ovenstående fokusområder.

De unge taler om traditioner og fællesarrangementer på JSH, som noget de med glæde husker tilbage på og som har haft betydning i deres opvækst. JSH's traditioner bliver fremhævet, men også det, at der har været noget familie omkring dem, som har videregivet nogle traditioner. Når de ser tilbage på de normer og værdier, som ligger i institutionens kultur, så som almindelig dannelse, at sidde sammen omkring spisning, spise pænt, sige tak for mad, møde til tiden og være sammen om forskellige gøremål, giver de udtryk for, at det var værdier, som de mens de var anbragt husker som irriterende. I dag oplever de det som værdier, der har givet dem kompetencer, som de kan anvende i deres voksne liv.

Nogle udtrykker, at det er normer og værdier, de har fået med fra JSH. Andre siger at det er normer og værdier der er blevet vigtige, da deres tidlige barndom ikke var præget af forudsigelighed og tryghed. De påpeger, at det er normer og værdier, som de ønsker at videregive til deres børn.

Begge grupper taler om institutionen som deres hjem, hvor de har følt sig trygge og har fået omsorg. Udsagnene om JSH som hjem er meget markante.

I forbindelse med kontrol og overvågning oplevede gruppen et dilemma. På den ene side skulle pædagogerne ikke blande sig, da de var lønarbejdere som udstak nogle regler og i øvrigt ellers gik hjem til deres egen familie. På den anden side følte de unge sig ikke vigtige og betydningsfulde, når der ikke blev vist interesse og udstukket regler. De understreger nødvendigheden af, at pædagogerne er meget opmærksomme på, at anbragte børn ofte er børn, der har taget ansvar for både deres eget og forældrenes liv, inden anbringelsen.

Børn og unge der anbringes uden for hjemmet oplever, at det er andre voksne end deres forældre der kommer til at påvirke deres opdragelse. Børnene kan komme i klemme i en loyalitetskonflikt, hvor vreden over, at det ikke er forældrene der bestemmer, kommer til at påvirke den måde de agerer overfor de voksne på institutionen. I udsagnene fortæller de unge om, hvordan de gjorde oprør ved at fortælle pædagogerne, at de ikke var deres forældre, så de skulle ikke bestemme over dem.

I interviewet efterlyser de unge ens holdninger hos pædagogerne, men har også savnet mere fleksibilitet og tillid. Samtidig giver de udtryk for, at de godt nu kan se, at pædagogerne har prøvet at passe på dem.

De unge giver klart udtryk for, at de selekterer i forhold til, hvem der får lov at komme tæt på dem følelsesmæssigt. Det fremgår tydeligt, at de unges integritet bør respekteres. Det er ikke muligt for dem at opbygge en tæt relation til så mange voksne.

I begge interview spiller institutionens dagbog en meget stor rolle. Den fylder meget i deres bevidsthed. Dagbogen opfattes generelt som noget ubehageligt og kontrollerende, der gør dem

opmærksomme på, at de bliver observeret og at alle kan læse om alt, hvad de har lavet. For nogen får det den betydning, at der er noget der ikke bliver fortalt.

Dagbogsnotaterne betød, at de følte sig under observation og som en del af et institutionsmiljø og det forstyrrede deres billede af JSH som deres hjem.

Værdien af dagbogen, som de ansattes kommunikationsmiddel, bliver ikke berørt.

Omkring skolegangen udtrykkes, at det var noget der blev lagt meget vægt på. Man stod op og passede sin skole, fik lavet lektier og kunne få lektiehjælp. Lektiehjælp udefra, var også en mulighed, hvis det var nødvendigt. Vi ser også, at der bliver taget individuelle hensyn i forhold til, hvornår lektier skal laves og de unge føler sig respekteret i forhold til, at de bliver troet, når de fortæller, at de har lavet lektier. De giver udtryk for, at der har været samarbejde mellem JSH og skolen. Nogle har opfattelse af, at der har været et tæt samarbejde, andre har ønsket en større adskillelse og de unge gør opmærksom på, at det ikke er ligegyldigt, hvilken pædagog der deltager, i eksempelvis skole-hjem samtaler.

Det bliver fremhævet, som noget positivt, at det er muligt for en pædagog at indgå i eksempelvis forældreråd etc. I enkelte udsagn kommer det frem, at der hvor egne forældre har støttet op omkring samarbejde med skolen, er dette blevet prioriteret fra JSH side. Flere har haft gode oplevelser med, at deres klasse og lærere har været på besøg på JSH.

Der er forskel på, hvor meget de unge har følt sig støttet i forhold til uddannelsesvalg.

Det er markant, at halvdelen af deltagerne i de to grupper, er beskæftiget inden for det pædagogiske område. I udsagnene gives forskellige forklaringer. En af forklaringerne er, at man som tidligere anbragt har noget særligt at bidrage med.

Nogle giver udtryk for, at de har haft mere behov for støtte i forhold til uddannelsesvalg, end de har fået af familien og JSH

Omkring netværk og familie giver alle i spørgeskemaundersøgelsen udtryk for, at de har et godt netværk med familie og venner. De gør i fokusgruppeinterviewet opmærksom på, at det er meget vigtigt for dem, at dem der kender deres historie, stadig er en del af deres liv. Vi kan se, at venner fra barndommen er fulgt med ind i nogles voksenliv, at der er etableret nye venskaber og at det kan lykkes at blive en del af en ny familie og at skabe sin egen. De unge er meget opmærksomme på de vanskeligheder, de oplever i forhold til deres behov for at blive bekræftet både i privatlivet og i arbejdslivet. Dilemmaet mellem at vide at de er gode nok, og alligevel hele tiden føle et stort behov for bekræftelse, optager dem meget. De er meget bevidste omkring omgivelsernes reaktioner på, at de har været anbragt og synes de møder undren i forhold til, at de har klaret sig både skole-, uddannelses- og arbejdsmæssigt.

Omkring deres deltagelse i grupperne "*Gamle Børn*" giver de udtryk for, at det har stor betydning for dem, at have kontakt til de andre unge de har boet sammen med. At det er kendte pædagoger, der leder gruppen er af essentiel betydning for dem. At være deltager i grupperne omtales med meget varme. Det er tydeligt, at de kender hinanden godt og føler sig helt trygge. De giver udtryk for, at denne tryghed er meget vigtig for dem, at her kan de være helt sig selv. De giver udtryk for, at de føler sig som søskende og at de 2 pædagoger har været og er en slags reserveforældre for dem. De fortæller, at relationerne til pædagogerne har forandret sig undervejs, idet de ikke mere føler sig kontrollerede som på JSH, men at de kan få hjælp og støtte og gode råd, hvis de har behov for det.

Gruppen taler med megen varme og respekt om pædagogerne Y og Y. De omtaler dem som deres "stedforældre" både som børn og nu. Det er meget væsentligt, at pædagogerne er med til at skabe kontinuitet i deres livshistorie. De er betydningsfulde for de unge og de unge føler sig betydningsfulde for dem. De er i baggrunden som et omsorgsfuldt netværk.

De unge mener, at for at etablere et godt netværk med grupper af "*Gamle Børn*" skal pædagogerne være sig selv og være nærværende. De skal hygge sig med de unge, støtte dem og give gode råd, når

de unge ønsker det. De skal vise interesse, respekt og være netværk. Være en slags reserveforældre, uden at blande sig for meget i deres liv.

De unge understreger, at det er vigtigt for dem, at de kender dem der leder gruppen og at pædagogerne kender dem godt. Det er meget vigtigt for de unge, at kunne se tilbage på deres liv, sammen med nogle der kan huske deres barndom, ungdom og anbringelse.

Interviewerne retter en stor tak til fokusgruppedeltagerne, som har medvirket og bidraget med oplevelser og erfaringer fra deres liv.

Opsamling

Det overordnede formål med vores undersøgelse var at forsøge at nuancere billedet af tidligere anbragte børn og unges vilkår efter anbringelsen og herved bidrage til debatten omkring deres vilkår i voksenlivet. Vi mener, det med undersøgelsen er lykkedes os at opfange nogle af de signaler, de unges refleksioner over deres anbringelse sender. Deres udtalelser har bestyrket os i troen på at det betaler sig at yde støtte og omsorg til de unge også efter fraflytningen fra institutionen. Yderligere mener vi, at have fået bekræftet flere af vore hypoteser i forhold til institutionens pædagogik og hverdagsliv.

Det er for os meget slående, når de unge i interviewene giver udtryk for at institutionen har formået at skabe tryghed og trygge rammer. Nogle af deltagerne betragter rent faktisk institutionen, som deres hjem. En af de unge udtrykker det således i spørgeskemaundersøgelsen,

”Rostrupsvej er ikke et børnehjem, men vores hjem...! Og det er det stadig, blot vores barndomshjem”.

En anden ung har fortalt at hun efter at være fraflyttet institutionen, blev ved at komme hjem til sig selv kl. 23 om aftenen, når hun havde været ude. Det var den tid hun skulle være hjemme på, da hun boede på institutionen. Da hun fandt ud af at hun kunne komme hjem hvornår hun ville, manglede hun trygheden i, at der var nogen, der bekymrede sig om hvorvidt hun var kommet hjem og hvordan hun havde haft det.

De unge har taget imod de normer og værdier, som vi i løbet af anbringelsen har forsøgt at viderebringe dem. De unge giver udtryk for at de ikke altid kunne se hensigten med dem under anbringelsen, men de flestes refleksioner giver udtryk for, at de senere i livet, har gjort brug af dem og stadig gør det. Selv de yngste, som blev interviewet, som den første gruppe, siger at normer og værdier er noget, de kan bruge.

I spørgeskemaundersøgelsen hentydes til værdier som *sammenhold, tale om tingene, at kunne vende den anden kind til, grine sammen og fysisk kontakt.*

Loyalitet og overholdelse af aftaler, er andre værdier, som de unge nævner og som de har bragt med sig ind i deres voksenliv.

At vi som institution ikke har været regelrette, er ligeledes et emne, de unge berører i interviewene. De udtaler, at de godt kunne lide, at vi ikke var så ”pædagogiske”. Vi mener, at begrebet ”pædagogisk” for de unge, netop i denne sammenhæng, betyder at vi har taget udgangspunkt i det enkelte barn, har været fleksible, at vi har formået at få de unge til at forstå og se deres forskelligheder og at vi har lagt vægt på nærhed og personlig involvering.

De unge giver udtryk for at de under anbringelsen har lært at tage hensyn til andre. Flere nævner i interviewene, at det i dag irriterer dem, når andre ikke gør det og kun tænker på sig selv. At institutionen rent aldersmæssigt var struktureret således at små børn helt ned til 3 år, også havde ophold på institutionen, viser sig at have haft det tilsigtede formål. De unge har under og efter anbringelsen kunnet se fornuften i moralen – at det er nødvendigt at tage hensyn til hinanden i en ”familie”, hvor der er stor aldersspredning.

De traditioner vi igennem årene har opbygget i JSH er meget betydningsfulde for de børn og unge, som er anbragt. Vi gør meget ud af at overholde dem alle og børnene og de unge deltager med stor iver i forberedelserne og i arrangementerne. Vi mener, at det tilbagevendende er et

vigtigt element – at have noget at glæde sig til, se frem til og sammenligne med i forhold til tidligere år. Når nye børn flytter ind på institutionen, er det ofte vore tilbagevendende traditioner, de gamle børn først fortæller de nye om.

Næsten samtlige af de unge nævner i spørgeskemaundersøgelsen netop vore arrangementer på institutionen, som traditioner, de kan huske og husker med glæde.

Mange af de unge giver i interviewene udtryk for usikkerhed i forhold til institutionens kommunikationsmiddel, dagbogen. Hvorledes deres utryghed i forhold til det at blive beskrevet i dagbogen, hænger sammen med deres ellers store tryghed ved institutionen, kan være svært at gennemskue. Vi håber, at det kan betyde at vores daglige, åbne og direkte dialog med børnene, de unge og deres familier omkring deres situation, til dels har opvejet denne utryghed.

Ensomhed bliver i pressen og i undersøgelser over tidligere anbragte børn og unges livsvilkår ofte nævnt som et problem, de må slås med. Virkeligheden for mange unge, som har boet på institution, er ofte barsk efter fraflytningen. De er alene, har ofte intet familiært netværk og hvis de ikke befinder sig i en uddannelses eller arbejdsituation med andre mennesker, kan hverdagen være frustrerende og ensom.

De tidligere anbragte unge har ofte i mange år boet på institution sammen med andre unge, som de har kunnet tale med og har haft mulighed for at søge støtte hos de ansatte pædagoger på institutionen. Der er mange situationer i hverdagen, som vi pædagoger ikke kan nå at forberede de unge på. De unge er heller ikke altid under anbringelsesforløbet motiverede til at lære om noget, der hører fremtiden til, men er fokuseret på nuet. Dette kommer i flere eksempler tydeligt frem i fokusgruppeinterviewet, hvor en af de unge siger at hun i dag er glad for at hun blev ”tvunget” i skole, selvom hun ikke på det tidspunkt kunne se formålet med det.

Når de unge flytter ”hjemmefra” konfronteres de, ligesom andre, med alle de ting de ikke ved og som er nødvendige for at kunne håndtere hverdagen. Alt, lige fra at forny sit pas til at skifte en sikring, bliver et problem, når man ikke har stået overfor at skulle gøre det før og ikke ved hvor man kan søge om hjælp. Samtidig er en del af det sociale liv som ung ofte en bekostelig affære – biograftere, sport, en tur i byen med veninderne – alt sammen forhold, som kan bevirke at følelsen af utilstrækkelighed opstår, hvis man ikke kan ”være med på vognen”.

Tidligere anbragte unge er ikke nødvendigvis en gruppe, som synligt gør opmærksom på sig selv og højtlydt kræver hjælp. Der bliver som regel kun rettet opmærksomhed på denne gruppe, når der skal laves undersøgelser eller statistikker om og over dem i forbindelse med en evt. lovændring eller anden politisk regulering. Hvis de tidligere anbragte unge ikke har så massive problemer, at de SKAL have hjælp, står de alt for ofte alene. Selvom de unge, vi kender gennem deres anbringelse på institutionen og efter anbringelsen i ”Gamle børn”, lever som andre gennemsnitsdanskere, kan de få problemer, som de har svært ved at tackle. Problemerne kan opstå i forbindelse med at de får børn eller påbegynder et uddannelsesforløb. Gemte og glemte traumer fra barndommen dukker op eller aktiveres og de kan i en periode få brug for professionel hjælp. Det er vores erfaring at denne hjælp kan være sværere at få for en tidligere anbragt ung, som ellers klarer sig godt, end det er for en tidligere anbragt ung, som agerer sine frustrationer ud fx i form af en voldelig adfærd eller med et misbrug.

Vigtigheden i at etablere netværk, efterværn eller andre former for støtte til de unge, er derfor efter vores overbevisning af allerstørste betydning for de unges videre livsforløb og muligvis også for konsekvenserne af det. Selvom de unge har boet i et pædagogisk miljø i en årrække, er de lige så lidt parate til livet, som unge, der ikke har været anbragt. Flere af de unge i vores undersøgelse, peger netop på at muligheden for at kunne kontakte institutionen og være en del af ”Gamle børn” efter anbringelsen, har betydet utroligt meget for dem.

Ofte betragter tidligere anbragte unge sig, som anderledes end andre. De kan have en opfattelse af, at andre ligefrem kan se på dem, at de har været anbragt. Det kan for de tidligere anbragte unge kræve et stort overskud fx at skulle begynde på en uddannelse, hvor det er dem selv, der skal stå frem og stå ved, hvem de er. En anbringelse udenfor hjemmet, er i dag stadig behæftet med skam for den enkelte unge og de har en overbevisning om, at de skal kunne bevise mere end andre, der ikke har været anbragt.

Et af de temaer de unge berører i fokusgruppeinterviewene er behovet for at blive anerkendt, at være god nok. Flere af de unge giver udtryk for at de mener, de skal være mere eller mindre perfekte i de ting de gør, før de føler at omverdenen accepterer dem.

Vi forsøger i "Gamle Børn" at være de unges "livline" tilbage til institutionen – være en del af deres historie og fortsætte med at støtte og vejlede dem, når de giver udtryk for at have behov for det. At vi ser dem, husker deres mærkedage, hører på dem, respekterer dem og deres drømme, og giver dem troen på, at de kan få deres ønsker til at gå i opfyldelse, hvis de arbejder målrettet for det.

En ung udtrykker det således

" det betyder vel også at man føler at de interesserer sig for en, og for ens fremtid og nutid og ens liv. Og nogle gange dukker de op på ens arbejdsplads, så står de der og siger hej. Ja det er noget man ser frem til, det er hyggeligt at få en snak om, hvordan det var da man var yngre, for det er der ikke så mange andre, der ved, hvad for dumme og gode ting man har lavet. De ting man lavede sammen, så det er rart".

Vi mener at mange tidligere anbragte unge giver op på vejen netop af mangel på et støttende netværk, der kan trøste eller give et venskabeligt "spark" i den rigtige retning. De mange års "gode arbejde", de unge har udført imens de var anbragt for at få deres liv nogenlunde på fode igen, kan derfor være spildt og den unge ender som en del af en statistik i en af de mange undersøgelser, der laves i dag.

At de unge har etableret varige venskaber med andre unge på institutionen, betragter vi som en stor fordel. Her er de sammen med en gruppe ligestillede, overfor hvem de ikke nødvendigvis behøver at forestille sig. Der er en stor tryghed i grupperne og der udvises en stor respekt for hinanden.

De unge er ligestillede, har en fælles historie og en af de unge nævner i fokusgruppeinterviewet ordet "soldaterkammerater", som en benævnelse for hendes forhold til de andre unge, hun har været anbragt sammen med.

En anden ung udtrykker det således

" Jeg vil ikke være denne gruppe foruden og jeg kommer også troligt næsten hver gang. For det vil være en del af mig der forsvandt, hvis jeg ikke kom her. Det er en del af min ungdom, eller hvad man nu kan sige. Det er jo nok den der skjulte tid, der så vil forsvinde, hvis jeg ikke.."

Flere af de unge lever i parforhold, de har børn og bor alle sammen med børnenes biologiske far. De har alle et støttende netværk, som de gør stor brug af. Alle de unge, som har deltaget i vores undersøgelse ses stadig på kryds af tværs af hinanden, dels igennem "Gamle Børn" og dels privat.

De unge "passer" godt på hinanden. De kan ringe til hinanden og bede om et godt råd eller bare have brug for en, der gider at lytte til deres problemer. Nogle af de "Gamle Børn" tager på ferie sammen og skaber på den måde andre oplevelser sammen og udvikler sig sammen.

Der er blevet skabt varige, eller i hvert fald langvarige venskaber med andre unge på institutionen, såvel under anbringelsen, som efter. Mange af de unge giver udtryk for at de venskaber, de har etableret med andre unge fra deres anbringelse, betyder alt for dem. De er sammen på lige vilkår, de bliver forstået og forstår de andre, der er ingen grund til de store forklaringer – de kender hinandens baggrunde.

Det er vores helt klare opfattelse at de "Gamle Børn", når vi ses hurtigt finder sammen i forhold til de ressourcer, de har. De ser de andres personlige og faglige udvikling på en, synes vi, helt fantastisk og positiv måde og siger det højt til hinanden. Vi, der har været så heldige at være med på sidelinien, ser hele tiden nye sider hos de "Gamle Børn". Sider, som de har formået at udvikle på en positiv måde.

Mange af de unge har færdiggjort deres uddannelse efter at være flyttet fra institutionen. Qua deres uddannelsesforløb har de fundet deres ståsted i livet og klarer sig godt. Af de 17 unge, som vi mødes med i "Gamle Børn", har de 10 været igennem et længerevarende uddannelsesforløb. 4 er stadig under uddannelse og 3 er i arbejde eller aktivering.

Det er vores overbevisning at uddannelse er med til at skabe vejen frem også for tidligere anbragte. I modsætning til ikke anbragte unge, behøver de måske ekstra hjælp til enten at komme i gang eller at komme videre. Vi mener, den hjælp såvel personligt for den unge, men også samfundsøkonomisk på længere sigt betaler sig. Vi tror at alt for mange dejlige unge mennesker giver op og bliver glemt på grund af manglende støttende netværk.

Konklusion

De unge som er anbragt på Børneinstitutionen Josephine Schneiders Hus flytter generelt fra institutionen i 18 års alderen. Ofte er de lige begyndt på et uddannelsesforløb, de skal skaffe sig en bolig og de skal have økonomien til at hænge sammen. Den støtte og opbakning de kan forvente fra familien er skrøbelig eller ikke eksisterende. Når de unge flytter fra institutionen, mister de ligeledes en eventuel tidligere lektiehjælp eller støtte fra pædagogerne og de må slide ekstra meget fagligt for at kunne følge med under uddannelsen. At de unge deltager i de sociale sammenhænge på uddannelsesstedet, er af største betydning såvel fagligt som personligt især for tidligere anbragte unge, som måske først nu skal til at etablere et netværk af venner. Dette kræver et enormt overskud af den enkelte unge.

Alle de unge, som har deltaget i vores undersøgelser siger, at de i dag har et godt netværk af venner og har etableret dybere venskaber, hvor man kan tale om alt. De giver ikke udtryk for den ensomhed, som ellers ifølge adskillige undersøgelser (KABU), eksisterer blandt tidligere anbragte unge.

Vi mener, at denne kendsgerning dels handler om de unges egne ressourcer og personlighed, men det hænger også sammen med, at vi som institution, har været åbne overfor de unges venner og har opfordret og tilskyndet de unge til at dyrke venskaber enten igennem deltagelse i sport eller ved at være tilmeldt en ungdomsklub. Samtidig har flere af de unge etableret et bæredygtigt og længevarende venskab med andre af de unge, de har været anbragt sammen med. Disse venskaber er opstået under anbringelsen, men er også i nogle tilfælde blevet dybere ved

sammenkomsterne i ”Gamle Børn”. Her har de haft mulighed for at diskutere deres fortid, nu-tid og fremtid og har fundet grobund for varige venskaber.

At de unge klarer sig godt uddannelsesmæssigt, at de lever som de fleste danskere og at de ikke er ensomme, betyder nødvendigvis ikke, at de ikke kan få brug for hjælp i deres voksenliv. Det er vores erfaring at den hjælp, de tidligere anbragte unge kan få brug for, er professionel psykologhjælp i en afkortet periode. Der kan være mange årsager hertil. Årsager, som tidligere skulle have været bearbejdet, men hvor den unge ikke har været motiveret eller har haft forståelse for problemets dybdevirkende konsekvens for voksenlivet. Vi mener, at tidligere anbragte unge i denne henseende er meget dårligt stillede. De kan være flyttet til en anden kommune, hvor deres sag er ukendt for deres nye sagsbehandler, eller de kan møde så megen modstand i systemet, at de giver op i afmagt. Vi kender ingen unge, som er under uddannelse eller i aktivering, som selv kan betale en psykologbehandling. Vi har, som pædagoger i ”Gamle Børn” stået i situationer hvor vi sammen med den unge har følt denne magtesløshed og har måttet give op i forhold til igennem det kommunale system, at kunne etablere den hjælp og støtte, som den unge her og nu havde brug for. Dette er ikke acceptabelt –

Vores institution har over tid ændret profil, således at de børn, som nu anbringes, generelt er ældre på anbringelsestidspunktet. Det betyder, at alderen på institutionen, som det ser ud nu, er svingende fra 9-18 år. Dette er selvfølgelig et behov i kommunens anbringelser, et behov, vi som institution vil leve op til og varetage, men det ændrer ikke på, at der er nogle værdier, som vi får sværere ved at bibringe børnene/ de unge og i værste fald ikke kan. Vi mener, at vores undersøgelse meget klart giver et billede af, at de unge, som har været anbragt hvor aldersfordelingen var mere spredt, har fået en vigtig værdi med sig på vejen. Værdien af at tage hensyn til andre mennesker, en meget vigtig social egenskab, som de ikke altid har lært hjemmefra fordi der aldrig var nogen, der tog hensyn til dem.

At længevarende anbringelser ifølge undersøgelserne i KABU, er mere problematiske for de børn og unge, der bliver anbragt, må vi sætte et stort spørgsmålstegn ved. Det er vores erfaring, at jo længere børnene er anbragt og hvor det ikke er realistisk at hemsende dem, jo bedre går det dem rent faktisk – såvel uddannelsesmæssigt som socialt.

Hele uddannelsesspektret i forhold til specielt anbragte børn er kommet i fokus. Vi skal nu have en ”rummelig folkeskole”, en folkeskole, som skal kunne rumme alle de børn, som tidligere fik tilbudt specielle skoleforanstaltninger. Herigennem, håber man på, bedre at kunne integrere anbragte børn bedre i folkeskolen. Vores erfaring viser, at en sådan løsning ikke er et realistisk tilbud. Mange af de anbragte børn, har inden anbringelsen forsømt folkeskolen i lange perioder, måske spredt over flere år af hjemlige sociale årsager. De er kommet så langt bagud rent fagligt, at de ikke kan følge med i det almindelige folkeskoletilbud. De opbevares og ”gemmes hen” indtil deres faglige formåen i de større klasser bliver så tydelig, at man fra skolens side bliver nødt til at gøre noget ved det. Ofte er det ikke deres manglende faglige kendskab, der bevirker, at skolen reagerer, men deres udeblivelse fra undervisningen. Utilstrækkeligheden bliver synlig og mærkbar for de unge, når de når et vist klassetrin og i stedet for at søge hjælp, vælger de at udeblive. Vi mener at folkeskolen også selvom den skulle blive mere ”rummelig”, vil få svært ved at varetage netop disse børn og unges specielle behov.

Vi har tidligere haft meget gode erfaringer med at give unge, som var kommet ”bagud” rent fagligt af årsager, som kan relateres til deres anbringelse, det rigtige specielle skoletilbud. De er vokset rent fagligt og har fået troen på sig selv tilbage i forhold til deres skolemæssige formåen. Hvis man mener noget med, at støtte anbragte børn i uddannelses øjemed, er det efter

vores mening, en hel anden satsning, der skal til. Der skal være relevante tilbud, som passer til det enkelte barns/ den unges specielle situation og evner.

Der har i det sidste år været fokus på efterværn i forhold til tidligere anbragte unge. Der er blevet iværksat nogle ændringer, som skal bevirke at de unge sikres foranstaltninger om efterværn, inden deres fraflytning fra institutionen.

Der lægges op til at et efterværn kan bestå af en fremmed person, som skal varetage den unges interesser og måske uddannelsesforløb. For nogle unge kan dette tilbud, måske være det, der skal til. Mange unge er, efter at have været anbragt i mange år, trætte af institutionsmiljøet og vil bare have deres egen bolig og passe sig selv.

Det er imidlertid ikke vores erfaring, at et sådant tilbud er tilstrækkeligt.

Vi mener, at et støttende netværk omkring den unge, som fraflytter institutionen, skal have sit udgangspunkt i institutionen – at deltagerne i efterværnet/netværket er unge, som har boet sammen på institutionen under anbringelsen og at pædagogerne er ”kendte folk”, med hvem de kan stykke barndom og nutid sammen.

Den fælles historie, de fælles oplevelser på godt og ondt, har for de tidligere anbragte unge meget større betydning, end vi måske umiddelbart har troet. Vi mener at vores undersøgelse netop dokumenterer dette.

Når vi ser på de unges kommentarer i interviewene, har de ret i at,

enhver døgninstitution med længerevarende anbragte børn skal have et tilbud om støttende netværk tilknyttet institutionen. Et netværk hvor de pædagoger, som har kendt børnene/de unge under anbringelsen, deltager i en støttende, opmuntrende, rådgivende og menneskelig rolle.

Vi mener at de tidligere anbragte unge har krav på at der følges op på de ofte meget store anstrengelser, de har gjort for at få et liv, som på godt og ondt, er ligeså godt som alle andres.

Samlet optælling af undersøgelsen:

GAMLE BØRN

	Antal	Procent
Er du		
Kvinde	11	84,6%
Mand	2	15,4%
Hvor gammel er du		
Mellem 15 - 20 år	2	15,4%
Mellem 21 - 30 år	10	76,9%
Over 30 år	1	7,7%
Hvor gammel var du, da du blev anbragt på JSH		
Under 5 år	0	0,0%
Mellem 5 - 10 år	3	23,1%
Mellem 10 - 15 år	9	69,2%
Over 15 år	1	7,7%
Har du været anbragt andre steder end på JSH		
Ja	10	76,9%
Nej	3	23,1%
Hvis ja, hvor mange gange har du været anbragt		
1 gang	5	41,7%
2 - 5 gange	6	50,0%
6 - 10 gange	1	8,3%
over 10 gange	0	0,0%
Hvad var årsagen til din anbringelse		
Dine forældres sygdom, fysisk	3	15,0%
Dine forældres sygdom, psykisk	8	40,0%
Dine forældres narkotikamisbrug	0	0,0%
Dine forældres alkoholmisbrug	4	20,0%
Dine forældres blandingsmisbrug	0	0,0%
Andre sociale årsager	5	25,0%
Hvem tog initiativ til din anbringelse		
Dine forældre	3	18,8%
Kommunen	8	50,0%
Dig selv	5	31,3%

Hvor længe var du anbragt på JSH

Under 1 år	0	0,0%
Mellem 2 - 5 år	9	69,2%
Over 5 år	4	30,8%

Hvor flyttede du til efter anbringelsen

Hjem til forældre	1	7,7%
Anden institution	4	30,8%
Egen bolig	8	61,5%
Andet	0	0,0%

Havde du kontakt med din familie under anbringelsen

Ja	10	76,9%
Nej	3	23,1%

Hvis ja med

Forældre	9	34,6%
Søskende	10	38,5%
Andre i familien	7	26,9%

Havde institutionen et godt samarbejde med din familie

Ja	7	53,8%
Nej	6	46,2%

Hvis ja med

Dine forældre	5	45,5%
Dine søskende	5	45,5%
Andre i familien	1	9,1%

Boede du tæt på venner og familie under anbringelsen

Ja	13	100,0%
Nej	0	0,0%

Havde det betydning for forløbet af din anbringelse

Ja	11	84,6%
Nej	2	15,4%

Var institutionens normer og værdier brugbare for dig

Ja	12	85,7%
Nej	2	14,3%

Var institutionens traditioner betydningsfulde for dig

JA	13	92,9%
Nej	1	7,1%

Følte du dig under anbr. hørt og set af pædagogerne

Ja	12	85,7%
Nej	2	14,3%

Var dine venner velkomne på institutionen

Ja	13	100,0%
Nej	0	0,0%

Lærte du at løse personlige konflikter på institutionen

Ja	10	76,9%
Nej	3	23,1%

Lærte du at løse konflikter med andre udenfor inst.

Ja	9	69,2%
Nej	4	30,8%

Følte du dig overvåget og kontrolleret af pæd. på inst.

Ja	8	50,0%
Nej	8	50,0%

Mente du under anbringelsen at skolen var vigtig

Ja	8	61,5%
Nej	5	38,5%

Fik du støtte og opbakning i forhold til skolen på JSH

Ja	13	86,7%
Nej	2	13,3%

Modtog du lektiehjælp på institutionen

Ja	11	78,6%
Nej	3	21,4%

Hvis ja fra

Pædagogerne	9	64,3%
Andre voksne	4	28,6%
Fra beboerne	1	7,1%

Var der et samarbejde imellem din skole og JSH

Ja	9	75,0%
Nej	3	25,0%

Var du anbragt ud over dit 9. klasses skoleforløb

Ja	9	69,2%
Nej	4	30,8%

Hvis ja, modtog du støtte til videre valg af

Uddannelse	8	88,9%
Job	0	0,0%
Andre muligheder	1	11,1%

Hvilken uddannelse havde du, da du flyttede fra JSH

Ingen	3	15,8%
9. klasse eksamen	8	42,1%
10. klasse eksamen	6	31,6%
Gymnasium/HF	0	0,0%
Andet	2	10,5%

Hvilken uddannelse har du nu

Ingen	2	8,3%
9. klasse eksamen	5	20,8%
10. klasse eksamen	4	16,7%
Ungdomsuddannelse	0	0,0%
Gymnasium/HF el.lign.	5	20,8%
Videregående uddannelse	5	20,8%
Er stadig under uddannelse	3	12,5%

Modtog du under anbr. støtte af dine forældre i.f.b. sko

Ja til	4	26,7%
Skole	1	6,7%
Videreuddannelse/job	1	6,7%
Nej	9	60,0%

Har din anbringelse haft betydning for dit valg af udd.

Ja	6	40,0%
Nej	9	60,0%

Har din anbringelse haft indflydelse på dit valg af job

Ja	6	46,2%
Nej	7	53,8%

Har du idag et godt socialt netværk(venner)

Ja	13	100,0%
Nej	0	0,0%

Har du en eller flere venner du taler med alt om

Ja	13	100,0%
Nej	0	0,0%

Har du venner fra din anbringelse på JSH

Ja	9	69,2%
Nej	4	30,8%

Har du kontakt til din familie idag

Ja	13	100,0%
Nej	0	0,0%

Hvis ja med

Dine forældre	10	34,5%
Dine søskende	11	37,9%
Andre i familien	8	27,6%

Mener du dig istand til at løse personlige konflikter

Ja	13	92,9%
Nej	1	7,1%

Har de normer og værdier JSH stod for haft betydning

Ja	12	85,7%
Nej	2	14,3%

Betyder traditioner noget for dig idag

Ja	12	92,3%
Nej	1	7,7%

Har du i dag kontakt til JSH

Ja	13	100,0%
----------	----	--------

Nej	0	0,0%
-----------	---	------

Hvis ja med

"Gamle børn" - Sus og Henriette	13	86,7%
Andre pædagoger	1	6,7%
Enkelte pædagoger	1	6,7%

Antal besvarelser: 13